

1. EKONOMIAREN ERRESILIENTZIA 2023AN

1.1 EAEko ekonomiaren ingurunearen portaera

2022aren amaieran, ekonomiaren bilakaerari buruzko igurikimenak oso ezkorrak ziren 2023rako. Bazirudien munduko jarduerak moteltze gogor bati aurre egin behar ziola, Ukrainako gerraren ondorioak, inflazio handiak eta horren ondoriozko diru gogortzeak digeritzeko beharrak markatuta. Hala ere, munduko ekonomia erresilientzia erakutsi zuen eta uste baino bizitasun handiagoa izan zuen. Aurrezpenaren koltxoak, lan merkatuen sendotasunak eta krisi energetikoari aurre egiteko laguntza fiskalek bultzada eman zioten eskariari; aldi berean, eskaintzak eskertu zituen botila lepoak normalizatu izana eta energiaren prezioetan zeuden tentsioak laxatu izana.

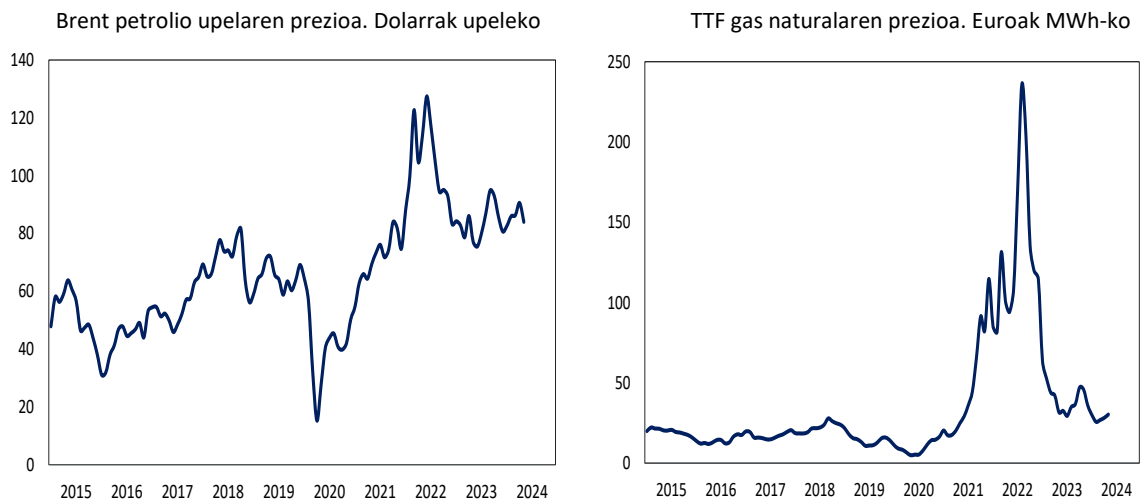
Izan ere, Ukrainan eta Gazan tentsio belikoak eta giza galera handi eta konponezinak gertatu arren, petrolioaren prezioak nahiko egonkor mantendu ziren, urtea hasierako eta amaierako mailak alderatuz gero. Zehatzago esanda, Brent motako petrolioaren salneurria 2022ko ekainean upel bakoitzeko 120 dolarretan kokatua zen, gehieneko prezioa markatuz, eta handik 80 dolarrera jaitsi zen urte amaieran. Azken balio horretan hasi zen 2023. urtea, eta horren inguruan ibili zen urtean zehar, goragoko maila jakin batzuk salbuespenak izan zirelarik (irailean upela 98 dolarrera igo zen); gerora, upela 80 dolarrera bideratu zen berriro, eta maila horretan mantendu zen 2024ko uztailean. Egonkortasun horri mesede egin zioten moneta politika uzkurkuen ondorioek eta Txinak uste baino eskari txikiagoa egin izanak.

TTF gas naturalaren prezioei dagokienez, erdira jaitsi ziren 2023an zehar, aurreko negutik metatutako erreserbei esker eta AEBetatik, Norvegiatik eta Afrika iparraldetik zetorren gas natural likidotuaren eta gasbidearen eskaintza zabalari esker. Zehatzago adierazita, urtea 64 euro inguruan hasi zen MWh bakoitzeko eta 36 eurotik behera amaitu zuten MWh bakoitzeko. 2024ko lehen

erdian, beheranzko joera horrek aurrera egin du, eta otsailean 26 eurotik behera kokatu zen MWh bakoitzeko; ondoren, gora egin du apur bat maiatzean, MWh bakoitzeko 30 eurora arte, eta balio horri eutsi dio uztailean.

Bestalde, Txinako higiezinaren sektorearen egoera zalantzazkoak, ekonomiaren susperraldiaren sendotasunari buruzko zalantzekin batera, industriarekin eta eraikuntzarekin lotutako lehengai gehienaren prezioak amildu zituen. Nikela, zinka, aluminioa eta kobrea, besteak beste, asko merketu ziren urtean zehar. Hain zuzen ere, nikelak bere prezioa %45 gutxitu zuen 2023an zehar. 2024rako ez da espero kotizazioak normaltzea sektore garrantzitsu horietan eta Asiako ekonomia erraldoian hazkundera berriro suspertu arte.

Lehengai energetikoen bilakaera. Hileko batez bestea
4. irudia

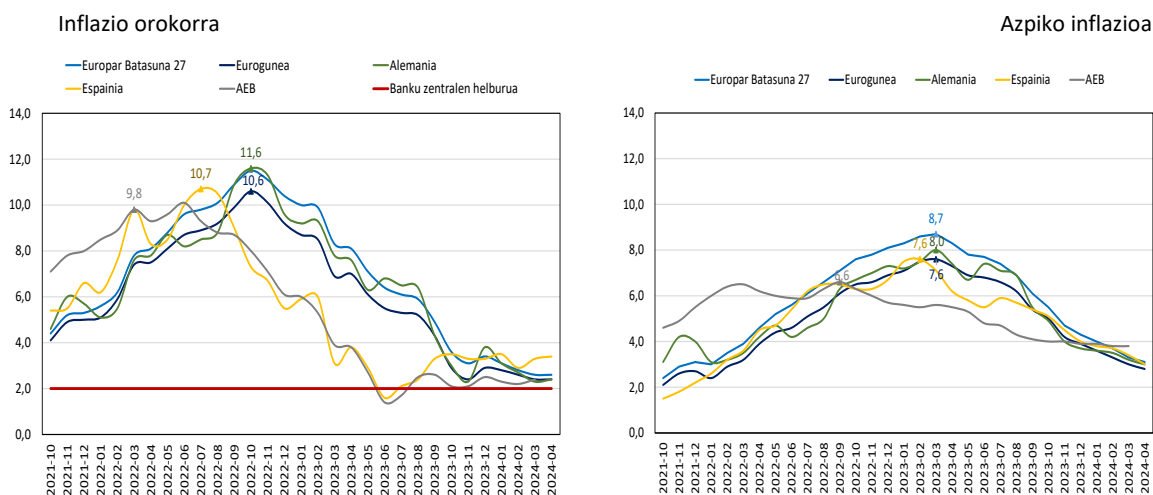

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa.

Kontrapuntua zerealaren merkatuak jarri zuen. Ukrainako gerrak eta garagarraren eta gariaren esportazioak 2022. urtean eragin handia izan zuten. Geroztik, prezioak normaltzeko prozesua bizi zen. Hala ere, lehorteeak eta baldintza klimatikoek prezioak igotzea eragin zuten irailetik aurrera, batez ere gari kontratuetan eta, neurri txikiagoan, soja eta arto kontratuetan.

Zalantzarik gabe, lehengaien prezioek izan zuten moteltzeko joerak eragin nabarmena izan zuen inflazioa kontrolatzeko prozesuan 2023an zehar. Munduko inflazio orokorra 2022ko irailean %8,9an egotetik 2023ko abenduan %4,2 izatera apaldu zuen hazkunde erritmoa. Azpiko inflazioaren tasak ere apaldu egin ziren mundu mailan, 2022ko urrian %6,7 izatetik 2023ko abenduan %4,8 izatera igaro baitziren, baina behera egiteko erresistentzia handiagoa erakutsi zuten eta jaitsiera mailakatuagoa izan zen.

Inflazioaren bilakaera. Urte arteko aldakuntza tasak
5. irudia

Iturria: Eurostat.

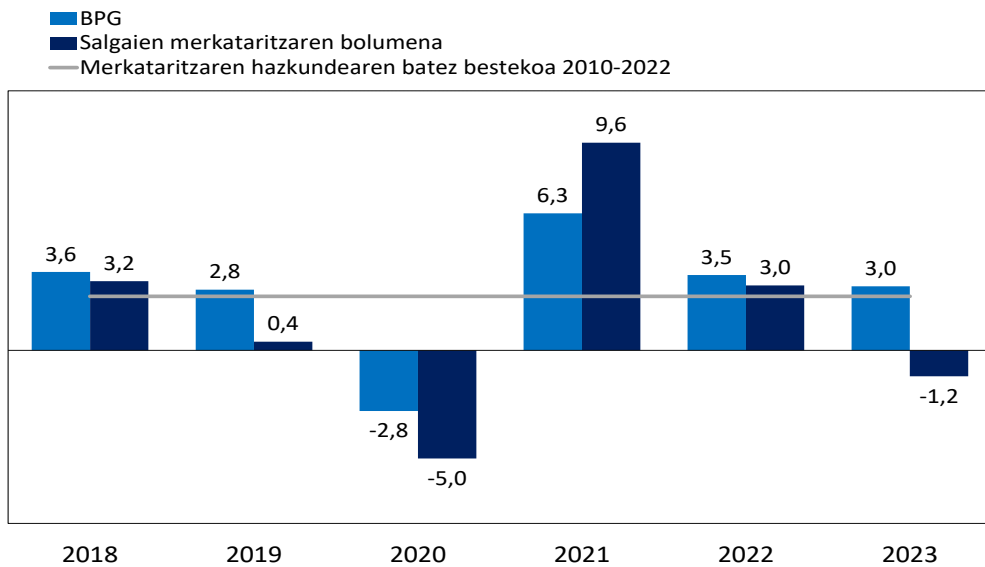
Hala eta guztiz ere, inflazioa maila altuetan mantendu zen eskualde geografiko guztietan, banku zentralak ezarritako helburuak gaindituz. Eurogunean, inflazio orokorraren tasa 2022ko urrian jaso zen %10,6tik 2023ko abenduko %2,9ra jaitsi zen, eta azpiko tasa 2023ko martxoko %5,7tik abenduko %3,4ra apaldu zen. AEBetan, inflazio orokorra 2022ko ekainean markatu zuen %9,1etik 2023ko abenduan izan zuen %3,4ra jaitsi zen eta azpiko inflazioa 2022ko iraileko %6,6tik 2023ko abenduko %3,9a gutxitu zen.

Munduko merkataritzari dagokionez, herrialde garatuetan eskaera txikiagoa izateak, Asia Ekialdeko merkataritza maila txikiak, merkataritzarako neurri murriztaileen gorakadak, lehengaien prezioen

aldakortasunak eta hornidura kate luzeago eta konplexuagoek, bereziki Txina eta AEBen artean, hazkuntza erritmoa oztopatu zuten, non energiaren prezioen beherakada ere ez zen nahikoa izan manufakturatutako produktuen eskaria bultzatzeko, horiek baitira merkataritza gehien sortzen dutenak. Horren guztiaren ondorioz, salgaien nazioarteko merkataritzaren bolumenak behera egin zuen, 2023an %1,2 murriztu arte, eta azken 20 urteetan atzeraldi mundialetik kanpo ondasunen merkataritzak izan duen lehen murrizketa iraunkorra markatu zuen. Halaber, munduko BPGaren hazkundearen (%3,0) eta salgaien munduko merkataritzaren bolumenaren hazkundearen (-%1,2) arteko aldea gutxienez hamarkada bateko handiena izan zen.

Salgaien munduko merkataritzaren bolumenaren eta munduko BPGaren hazkundera
6. irudia

Urte arteko aldakuntza

Iturria: MME eta NDF.

Eskualdeka, Europa izan zen munduko merkataritzaren bolumenaren hazkundera handiena egin zuena 2022an, baina 2023an izandako beherakadaren erantzule nagusia ere izan zen. Kontinenteak munduko salgaien merkataritzan duen eragin handia, neurri handi batean, munduko merkataritzan duen pisu handiagatik (%37) azaltzen da. Hain zuzen ere, esportazioen hazkundera puntu bat kendu zion Europak eta inportazioen hazkundera 1,7 puntu kendu zizkion. Bilakaera txar

horren arrazoia, oraindik garestiak diren prezioen aurrean soldata eta diru sarrera errealak mugatuta egotea da.

Munduko ondasunen merkataritza eremuka
5. taula

Salgaien merkataritzaren bolumenaren urte arteko aldakuntza tasak

	Esportazioak				Inportazioak			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Mundua	-4,7	8,6	2,3	-0,6	-5,3	10,5	3,7	-1,8
Ipar Amerika	-9,2	6,4	3,8	3,7	-5,2	11,9	5,7	-2,0
AEB	-10,8	8,1	4,2	3,3	-3,9	12,1	5,9	-2,9
Erdi eta Hego Amerika	-5,0	6,6	2,9	1,9	-9,6	24,8	4,2	-3,1
Brasil	1,4	3,7	4,7	8,8	-7,1	24,7	1,8	-5,3
Europa	-7,7	8,1	3,7	-2,6	-7,2	8,8	6,0	-4,7
Europar Batasuna	-7,4	8,5	4,1	-2,8	-7,0	9,8	6,5	-5,3
EBE (*)	-1,0	-1,8	-2,1	-6,2	-5,4	10,3	-6,1	18,8
Errusia	-0,2	3,4	-2,6	-13,3	-3,2	14,1	-13,1	12,6
Ukraina	-6,0	-6,6	-40,1	-5,1	-10,3	7,6	-44,7	6,6
Afrika	-7,2	4,2	-2,4	3,1	-15,5	7,4	8,8	-2,4
Ekialde Hurbila	-6,5	-0,8	6,6	-1,6	-9,7	13,8	14,1	9,8
Asia	0,6	13,1	0,4	0,1	-1,0	10,5	-0,7	-0,6
Txina	2,8	17,3	-2,1	3,0	4,9	7,6	-7,1	2,9
Japonia	-8,1	12	1,9	-1,6	-3,8	2,4	0,6	-2,2
India	-11,3	22,2	0,9	2,9	-15,9	15,8	-1,2	8,5

(*) Estatu Burujabeen Erkidegoa.

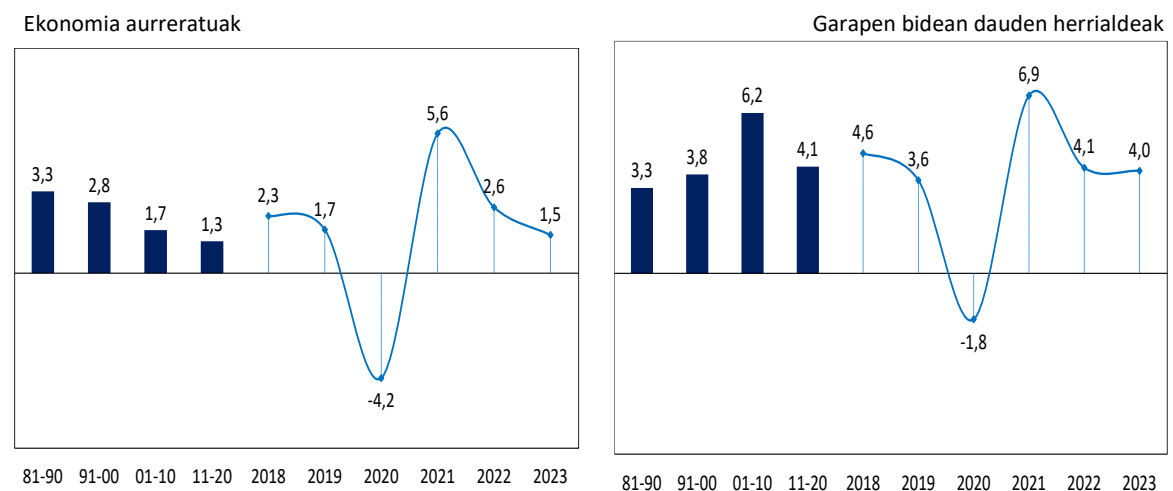
Iturria: Munduko Merkataritza Antolakundea (MMA) eta UNTAC.

Gainerako eremuei dagokienez, ibilbidea ez zen oso ezberdina izan. Esportazioak 2022an baino gutxiago hazi ziren eremu nagusi guztietan, eta inportazioek beherakada esanguratsuak izan zituzten. Ipar Amerika izan zen 2022ko balioen aldean egonkortasuna erakutsi zuen eremu bakarra, bere esportazioak %3,7 hazi baitziren, aurreko urteko ia eritmo berean. Asiak, manufakturatutako produktuen hornitzaile nagusiak, esportazioen igoera txikia (%0,1) lortu zuen 2023an eta horrek

esan nahi du merkataritzaren munduko hazkunderari egindako ekarpena ere murriztu egin zela. Ekialde Ertainean eta Estatu Independenteen Erkidegoan esportazioen maila ere txikitu egin zen. Zailtasunak zailtasun, salgaien merkataritzaren bolumenak pandemiaren aurreko maila gainditu zuen.

Munduko jarduera ekonomikoa, bestalde, zertxobait moteldu zen 2023an, baina hasieran espero zena baino bizitasun handiagoa izan zuen, eta eremu geografikoen arteko heterogeneotasun nabarmena erakutsi zuen. Orotara, BPGaren hazkundera %3,0koa izan zen 2023an, Nazioarteko Diru Funtsak aurkeztutako lehen kalkuluen arabera.

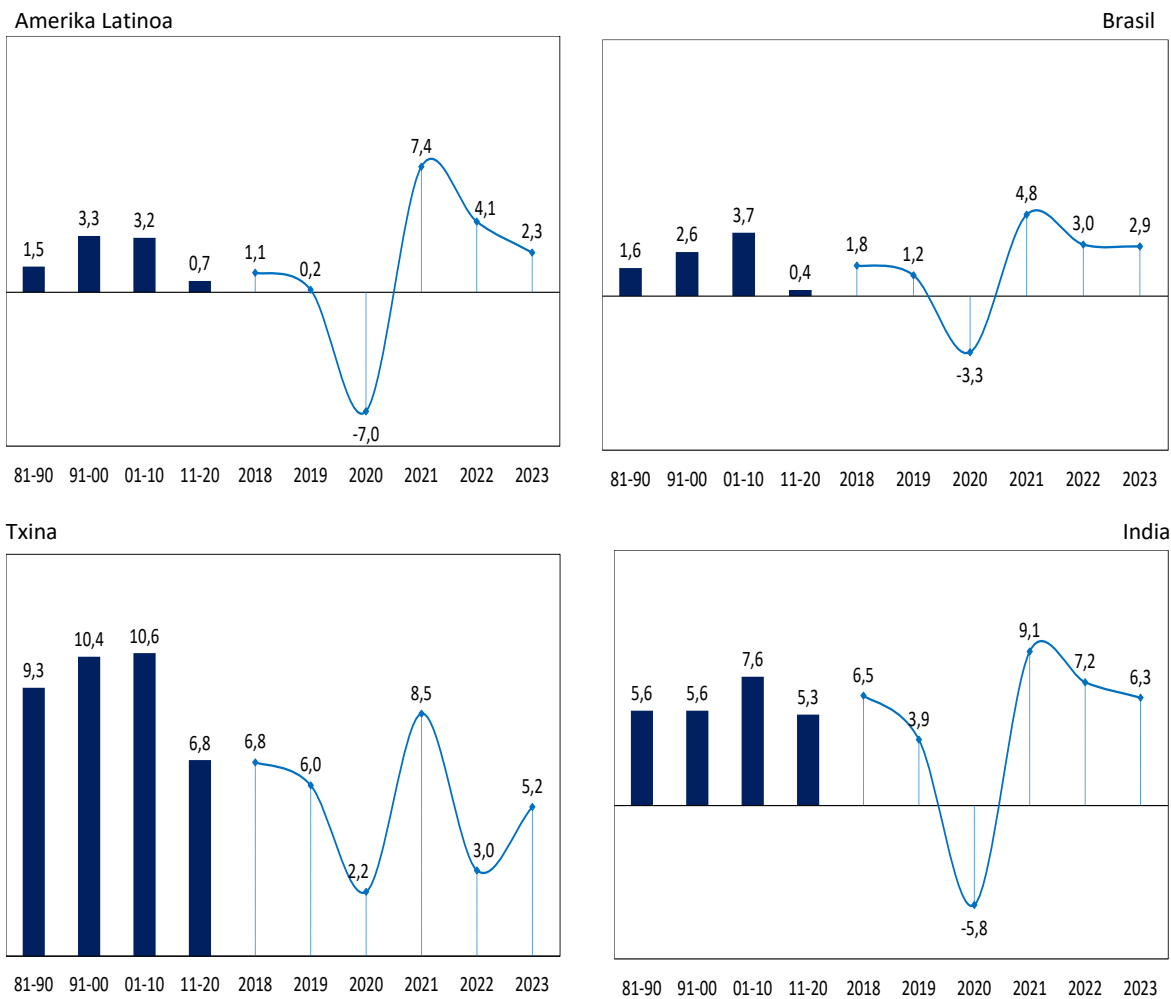
Barne produktu gordina. Urte arteko aldakuntza tasak
7. irudia

Iturria: NDF.

Ekonomiaren erresilientziari Txinako ekonomia berriro irekitzeak lagunduko zion. Baita herrialde aurreratuetako lan merkatu sendoek ere, familien gastua bultzatu baitzuten, nahiz eta diru baldintzak nabarmen gogortu. Orotara, lagungarria izan zen eskualde gehienetan inflazioa gutxitu izana, energiaren eta elikagaien prezioen jaitsierari esker. Horri esker, banku zentralak interes tasenigoerak moteldu zituzten, edo eten bat egin zuten.

Herrialde garatu gabeen BPGa. Urte arteko aldakuntza tasak
8. irudia

Iturria: NDF.

Zehatzago azalduta, Latinoamerikan eta Kariben jarduera moteldu egin zela hauteman zen (2023an %2,3 hazi zen, eta 2022an, berriz, %4,1), baina aurreikuspenak gainditu zituen kontsumoaren eta inbertsioaren erresilientziari, kapitaleko diru sarrera handiei eta kanpo eskariaren sendotasunari esker. Hala ere, inflazioak, atzera egin zuen arren, maila altuetan jarraitu zuen, eta egiturazko eta politika makroekonomikoko erronkek bere horretan jarraitzen dute. Bereziki, eskualdeko bi ekonomia nagusien, hots, Brasilen (%2,9) eta Mexikoren (%3,2), bizitasun handi samarra, espero

zena baino gehiago egin baitzuten gora, nabarmendu zen eremuko gainerako herrialdeek erakutsitako ahuleziaren aurrean. Hain zuzen ere, Mexikok AEBetako friendshoring eta nearshoring praktikei etekina atera zien neurri handi batean, hau da, Txinan eta beste herrialde batzuetan duen jarduera ekonomikoak, haiekin tentsio geopolitiko handiak bizi baititu, herrialde lagun eta hurbiletara zuzentzea.

Asiari dagokionez, Txinan, urte hasieran kontsumo pribatuak, murrizketa pandemikoak kendu ondoren, bultzada nabarmena ezagutu bazuen ere, sendotasun hori, ezustean, oso laburra izan zen. Gainera, higiezinaren sektoreko krisia areagotu egin zen, prezioen eta jabetzen salmenten beherakadaren ondorioz, eta, hortaz, higiezinaren inbertsioa murriztu egin zen, eta azpiegituran egindako inbertsioak dinamismoa galdu zuen (pandemiaren aurreko mailen azpitik geratu zen). Horren guztiaren ondorioz, inbertsio finkoa apatikoa izan zen. Esportazioek, bestalde, ezin izan zioten ekarpen handirik egin jarduera ekonomikoari, eta, herrialdeko gobernuak behartuta ikusi zen interes tasa ofizialak eta hipotekarioak murriztera, eta sektore publikoaren inbertsioa handitzera, kontsumoa eta inbertsioa bultzatzeko. Horren guztiaren ondorioz, ekonomiaren susperraldia espero zena baino mailakatuagoa izan zen. Dena dela, hazkunde ekonomikoaren tasa handia izan zen (%5,2) beste herrialde batzuekin alderatuta.

Indiari dagokionez, haren jarduera ekonomikoak %6,3 hazi zen 2023an, barne eskari sendoari eta manufaktura eta zerbitzu sektoreen hazkunde handiari esker. Zehatzago adierazita, kontsumo pribatuak eta inbertsioak inflazioaren moteltzearen, interes tasen murrizketaren eta konfiantza eta soldata errealean hobekuntzaren onurak jaso zituzten, eta horrek eta esportazioen sendotasunak India munduko bosgarren potentzia bihurtu zuten.

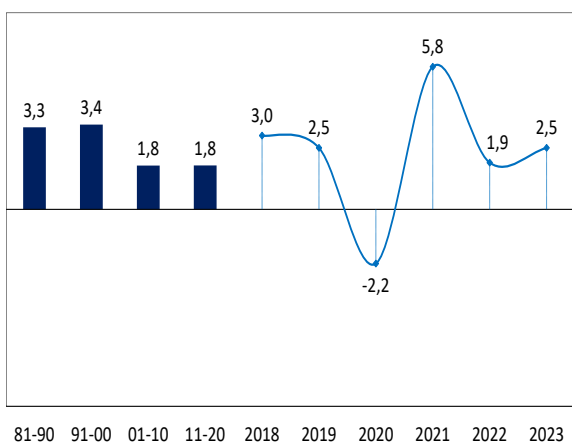
Japonia, berriz, 2022an erregistratutako balioekin alderatuta, hazkundera bizkortu zuen ekonomia bakanetakoa izan zen. Hain zuzen ere, Japoniako ekonomia %2,0 hazi zen 2023an, aurreko urtean baino puntu bat gehiago. Hazkunderaren osaerak erakutsi zuen oreka nabarmendu zen, barneko eta kanpoko eskariekin puntu bana eman baitzioten BPGaren hazkunderari. Alde batetik, yenaren balio galerak esportazioak bultzatu zituen eta inportazioek behera egin zuten; beste alde batetik, berriz, egoitzetan eginiko inbertsioaren susperraldiak eta kontsumo pribatuaren erresilientziak barne eskaria bultzatu zuten. Dena den, denak ez ziren albiste onak izan. Nagusiki inflazio neurritsuagoaren eta, batez ere, yenaren balio galeraren ondorioz, Japoniak Alemaniari eman zion 2023an munduko hirugarren ekonomiarik handiena izateko postua, dolarretan neurtutako zifretan. Lau urteko epe laburrean, Japoniako ekonomiak maila globalean bigarren tokian egotetik laugarrenera pasa da, Txinaren eta Alemaniaren atzetik.

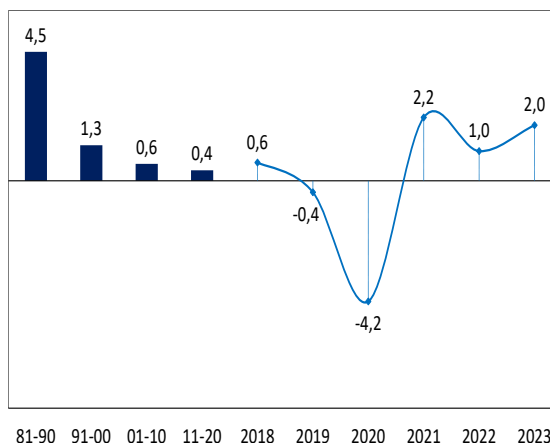
Gainerako ekonomia aurreratuetan, heterogeneotasuna esanguratsua izan zen eremu geografikoen arabera. Besteak beste, AEBetako sendotasuna Erresuma Batuaren eta eurogunearen moteltze nabarmenarekin kontrastatu zen.

Ekonomia aurreratuen BPGa. Urte arteko aldakuntza tasak
9. irudia

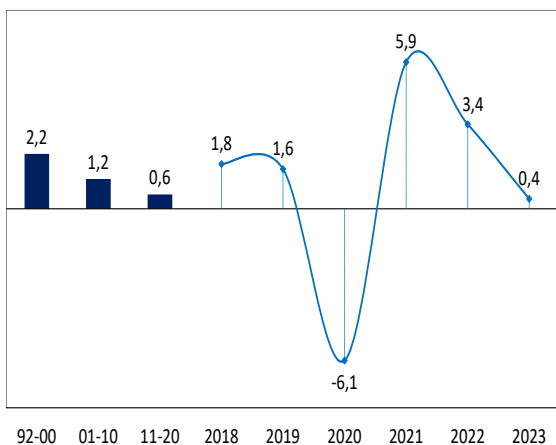
AEB

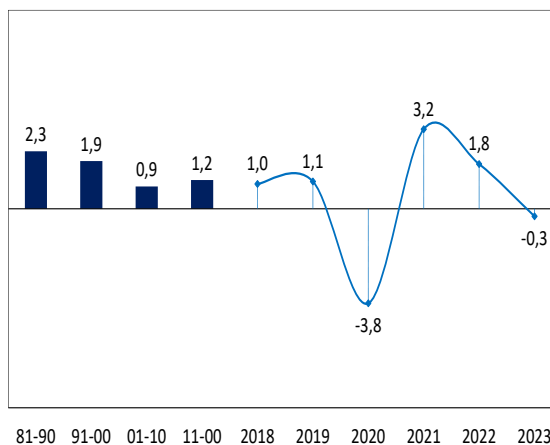
Japonia

Eurogunea

Alemania

Iturria: NDF eta Eurostat.

Horrela, AEBek analisigileak harritu zituzten hazkunde tasa sendo batekin, BPGaren urteko balantzea %2,5 batekin ixtea ahalbidetu zuena, hots, 2022an lortutakoa baino zazpi hamarren gehiago. Jarduera ekonomikoa kontsumo pribatuaren sendotasunak babestu zuen, familien egoera ekonomikoa onari eta lan merkatuen eta etxebizitzaren sendotasunari esker, nahiz eta azken 40 urteetako moneta politikaren ziklo uzkurrenean murgilduta egon, iazko martxoa eta maiatza bitartean bankuen krisi gogorra jasan, eta zorraren mugaren inguruan lortutako akordioa gutxiagatik sinatu.

Eurogunean, BPGaren hazkundea nabarmen moteldu zen 2023an, 2022ko %3,4tik %0,4ra jaitsiz. Eremu horretan bizi zen ahultasunak herrialdeen arteko desberdintasun nabarmena ezkutatu du, nahiz eta herrialde guztiek jasan zuten, neurri handiagoan edo txikiagoan, beren industriaren narriadura handia. Alde batetik, Europako erdialdeko eta iparraldeko herrialdeek, hala nola Austriak, Finlandiak eta Alemaniak, beren BPGan jaitsierak pairatu zituzten. Alemania, bereziki, alde batetik gasaren prezioak kaltetu zuen, Ukrainan gerra aurreko mailaren ia bikoitzean kotizatzen baitzuen oraindik. Eta beste alde batetik automobilgintzaren sektorearen ahuleziak kaltetu zuen. Duela gutxira arte hazkundearen zutabe nagusia izan da, eta orain Txinako fabrikazio autoen lehiari aurre egin behar izan dio, merkatuaren zati bat bereganatzen ari baitira, prezio baxuagoko politika oldarkorrari esker.

Bestalde, ekonomia handiagok ere, hala nola Frantziak eta Italiak, apaltzeko joera erakutsi zuten, %1,0tik beherako hazkunde tasekin. Bi kasuetan, kontsumo pribatuaren ahuleziak eta inbertsioaren dinamismo txikiagoak BPGaren hazkundea oztopatu zuten. Azkenik, Europako hegoaldeko herrialde batzuek, hala nola Espainiak, Greziak eta Portugalek, hazkunde erritmo biziagoak izan zituzten, %2,0 ingurukoak, baina aurreko urtean lortutako mailen azpitik. Analisia Espainian fokatuz gero, Errusiako gasarekiko mendekotasun txikiagoa, industria sektorearen pisu txikiagoa, eta zerbitzu sektorearen ibilbide ona (errekorrak hautsi zituen) direla eta, Espainiako ekonomiaren BPGak %2,5eko hazkundea eskuratu zuen, eta Europar Batasunaren buruan jarri zen.

Esanguratsua da Errusiak eta Ukrainak 2023an izan zuten bilakaera ekonomikoa aipatzea, bi herrialdeek berebiziko garrantzia izan baitzuten munduko egoeran. Errusiaren kasuan, bertako ekonomia %3,6 hazi zen, 2022an erregistratutako %1,2ko uzkurdua baino nabarmen gehiago. Hazkunde hori energiaren prezio altuei, kreditu baldintza malguei eta defentsa sektoreak sustatutako barne eskariari egotzen zaie. Itxura guztien arabera, hasierako zigorrak gorabehera, Moskuk bere ondorioak konpentsatzea lortu zuen. Bestalde, Ukrainak %5,6ko hazkundea sinatu zuen 2023an, baina agregatu ekonomikoei buruzko xehetasun zehatzik ez zen eman. Hazkunde tasa hori handia bada ere, txikia izaten jarraitzen du, 2022an izandako %30eko jaitsierarekin alderatuta.

Lehenago ere aipatu den bezala, ekonomien erresilientziaren zati bat, bereziki ekonomia aurreratuen kasuan, lan merkatuaren pultsu onaren ondorioa da, ekonomiak enplegua sortzen jarraitu baitu. Horrela, AEBetan langabezia tasa egonkor mantendu zen %3,6an, ziklo ekonomikoaren minimoetan, euroaren eremuan bezala, non langabezia tasa %6,5era jaitsi zen, aurrekaririk gabeko maila txikia baita.

Ekonomiaren aldagai nagusiak
6. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	BPG erreala		Inflazioa		Langabezia tasa	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Mundua	3,5	3,0	8,7	6,9	--	--
Ekonomia garatuak	2,6	1,5	7,3	4,6	4,5	4,4
AEB	2,1	2,1	8,0	4,1	3,6	3,6
Japonia	1,0	2,0	2,5	3,2	2,6	2,5
Europar Batasuna	3,4	0,4	9,2	6,4	6,2	6,0
Alemania	1,8	-0,3	8,7	6,0	3,1	3,0
Frantzia	2,5	0,7	5,9	5,7	7,3	7,3
Erresuma Batua	4,1	0,5	9,1	7,7	3,7	4,2
Italia	4,0	0,9	8,7	5,9	8,1	7,7
Espainia	5,8	2,5	8,3	3,4	12,9	12,1
Garapen bidean daudenak	4,1	4,0	9,8	8,5	--	--
Asia	4,5	5,2	3,8	2,6	--	--
Amerika Latinoa	4,1	2,3	14,0	13,8	--	--
Ekialdeko Europa	0,8	2,4	27,9	18,9	--	--

Iturria: NDF eta Eurostat.

Jarduera ekonomikoak 2024an izan duen bilakaerari dagokionez, munduko ekonomia duela urtebete baino egoera hobean dago; izan ere, munduko atzeraldi baten arriskuak behera egin du, hein handi batean AEBetako ekonomiaren sendotasunaren ondorioz. Hala ere, arriskuek ez dute ahalbidetzen 2023an lortutakoa baino bilakaera hobea aurreikustea. Tentsio geopolitiko gero eta handiagoek arrisku berriak sor litzakete munduko ekonomiarentzat epe laburrean. Era berean, garapen bidean dauden ekonomia askoren epe ertainerako aurreikuspenak ilundu egin dira ekonomia garrantzitsuenen hazkundearen apaltzeak, munduko merkataritzaren geldotasunak eta

azken hamarkadetako finantza baldintza murriztailegoek eraginda. Hori dela eta, Nazioarteko Diru Funtsaren arabera, 2024rako espero den hazkundera 2023koaren antzekoa izango da, hau da, %3,2 ingurukoa.

Halaber, salgaien munduko merkataritzaren bolumena 2024an %2,6 eta 2025ean %3,3 haziko zela aurreikusten zen, 2023an izandako uzkurduraren ondoren salgaien eskaria berpiztuko zelako. Hala eta guztiz ere, 2023ko abenduaren erdialdetik, Gazako gerraren ondorioz Ekialde Hurbilean sortutako tentsioek beste disrupzio gertakari bat eragin dute Itsaso Gorriaren bidez eramaten den nazioarteko merkataritza fluxuan, eta horrek itsas garraioaren epeak eta kostuak handitzea eragin du. Orain arte, oztopo horiek eragin nahiko mugatua izan dute manufakturen hornidura kateetan. Txosten hau ixteko datan, Gazako gerrak bere horretan jarraitzen du, eta, beraz, zaila da kuantifikatzea gertakari horrek 2024an nazioarteko merkataritzaren bilakaeran izango duen eragina.

Prezioen bilakaerari dagokionez, inflazioak eremu geografiko guztietan moteltzeko bideari jarraitzea aurreikusten da, baina azken hiru hilabeteetan lortu dena baino motelagoa izango litzateke. Nolanahi ere, bai euroaren eremuan, EBZren martxoko aurreikuspenekin bat etorritik, bai AEBetan, Erreserba Federalaren proiektzioen arabera, inflazio orokorra helburua den %2,0ko mailara 2025eko bigarren erdialdearen inguruan berriro jaistea eta 2026. urtean zifra horren inguruan jarraitzea aurreikusten da.

1.2 Euskadiren bilakaera ekonomikoa

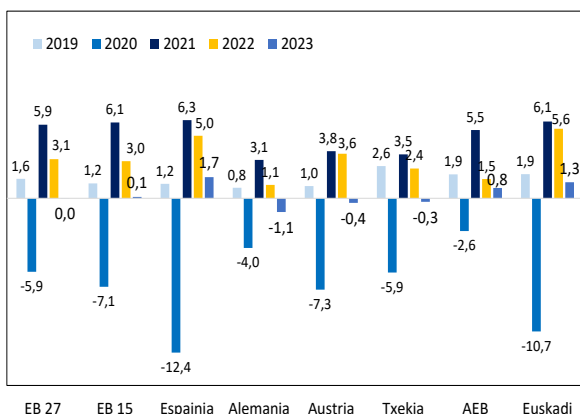
2020ko per capita BPGa (BPGpc) nabarmen murriztu zen pandemiatik eratorritako murrizketen ondorioz. 2021ean eta 2022an, jarduera ekonomikoaren susperraldiak eta hedapen fiskaleko neurriek errebote handia eragin zuten, eta BPGpc %6,1era eta %5,6ra bultzatu zuten, hurrenez hurren. 2023an, goranzko joera hori sendotu egin zen, baina erritmo neurritsuagoan.

Hain zuzen ere, 2023an, susperraldi ekonomiko erlatiboa duela lau urtekoen antzeko hazkundera tasetan islatu zen (%1,3). Zifra horiek gehiago lerrokatzen dira pandemiaren aurreko balioekin (%1,9), eta hamarkadaren amaieratik hautematen zen beheranzko joerari jarraitzen diote.

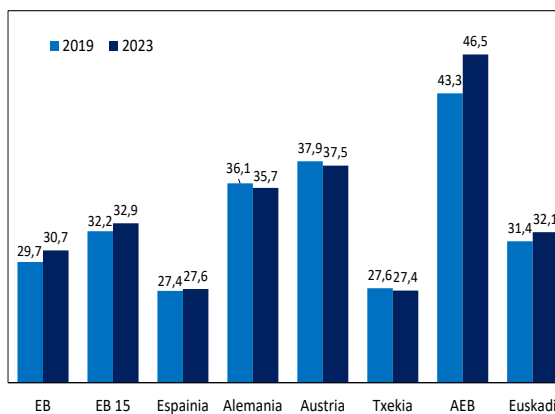
Horrela, 2023an, hiru urteko parentesi nahasi bat itxi zen eta ziklo ekonomiko berri bat ireki zen, biztanleko BPGaren hazkunde oso baxuen ezaugarri komunarekin. Hala ere, EAeko biztanle bakoitzaren BPGaren 2023ko hazkunde hori oso nabarmena da, gainerako herrialdeekin eta eremu ekonomikoekin alderatuz gero, baita AEBek eskaintzen dutena (%0,8) baino handiagoa ere. Espainiak bakarrik gainditzen du (%1,7).

BPG biztanleko. 2019-2023
10. irudia

Urte arteko aldakuntza tasak

Mila euro

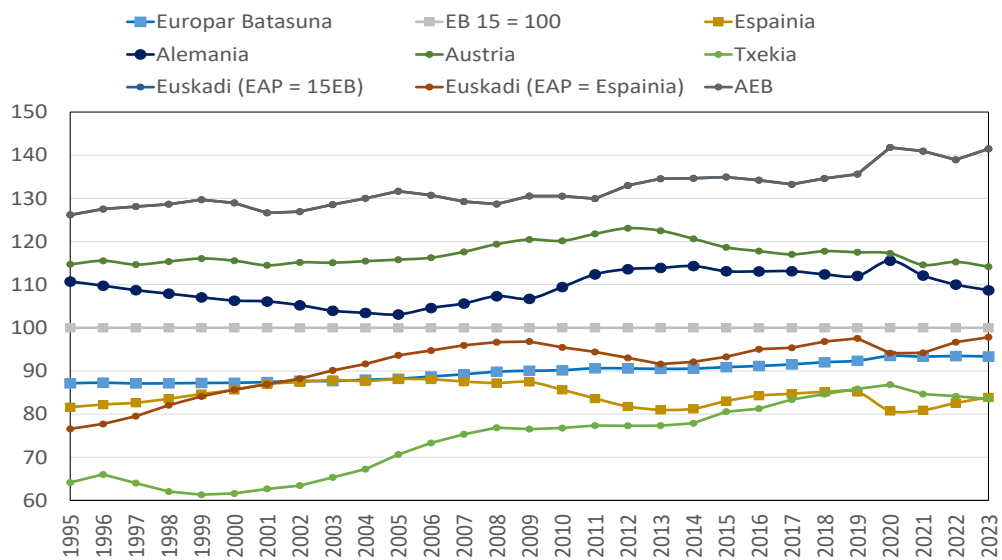
Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

Ildo horretan, azpimarratu behar da BPGpc adierazlearen hazkundeak nuluak direla Europar Batasuna 27an eta Europar Batasuna 15ean; eta negatiboak eremu aurreratuenetan, hala nola Alemanian, Austrian eta baita Txekiar Errepublikan ere (-%0,3). Horrek epe ertain eta luzera biztanleko BPGaren hazkunde tasaren jaisiera orokorraren joera azpimarratzen du.

2023an, BPGpc 32.130 eurora iritsi zen EAEn. Zifra hori aurreko urteetakoa baino zertxobait handiagoa da, eta EB-15eko (32.854 euro) eta EB-27ko (30.669 euro) zenbatekoen artean dago. Hala ere, ohikoa den bezala, Alemaniak (35.711 euro), Austriak (37.505 euro) eta, bereziki, AEBek (46.472 euro) zifrak nabarmen handiagoak dituzte. Espainiak (27.557 euro) eta Txekiak (27.433 euro), ordea, maila baxuagoekin itxi dute lagina.

2023ko datuen arabera, Euskadiko BPGpc, EB-15eko erosteko ahalmenaren parekotasunean neurtuta, EB-15ekoa baino %2,2 txikiagoa zen, eta EB-27koa baino %4,8 handiagoa. Horrek adierazten du aipatutako bi erreferenteetako lehenarekin bat egiteko prozesua bizkortu dela. Espainiako EAP bera erabiliz gero, maila are altuagoa izango litzateke, zehazki, eremu horretakoa baino %9,2 handiagoa.

BPG biztanleko. EAP
11. irudia

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

Epe luzeko bilakaerari dagokionez, 1995az geroztik, EB-15ekin erabateko konbergentzia lortzeko hirugarren saiakera ikusten da. Lehenengoa, 2009ko data duena, Atzeraldi Handiak eten zuen, eta bigarrenak, 2020an, porrot egin zuen pandemiaren etorreraren ondorioz. Gaur egun, EAEko ekonomiak bi urte daramatza helburu horretara irmo hurbiltzen.

2023an, aurreko urteetan bezala, harrigarria da Alemaniako BPG per capitaren hazkundearen beherakada, Europar Batasuna 15ekin alderatuta. Joera horrekin bat egin dute Austriak eta Txekiak, ekonomia horiek ere Alemaniako ekonomiaren mende daudelako, neurri handi batean. Aurreko bi

urteetan ongizatearen beherakada erlatibo horren atzean dauden arrazoiak hauek dira: covid-19aren pandemiak eragindako murrizketen aplikazio zorrotzagoa, eskaintzaren eta eskariaren arteko ondorengo desoreka, gatazka belikoek eragindako tentsio energetikoak eta Alemaniarekiko mendekotasun handiagoa gas errusiarrarekiko. Orain, aurreko shock-etara egokitu ondoren, beste arrazoi batzuk sortu dira. Horien artean daude IRAREN (Inflation Reduction Act) bidez AEBetan garatutako prozesu protekzionista, Txinaren igoera funtsezko industrietan lehiakide zuzen gisa, hala nola automobilgintzan, eta egiturazko faktore kritikoak Europan, hala nola zahartze demografikoa eta eskulan kualifikatuaren eskasia.

Gainerako herrialdeei dagokienez, AEBetako BPGpc etengabe hazten ari da, gainerako ekonomien bilakaeratik kanpo eta EB-15eko BPGpc baino %40 gorago dago kokatuta. Espainiak eta Txekiar Errepublikak, berriz, aurreko hamarkadaren amaieran lortutako aurrerapenen ondoren, atonia bat mantentzen dute, eta, horren ondorioz, EB-15arekiko diferentziala ia ez da aldatu.

Biztanleko BPGaren hazkundearen banaketa EAPEan

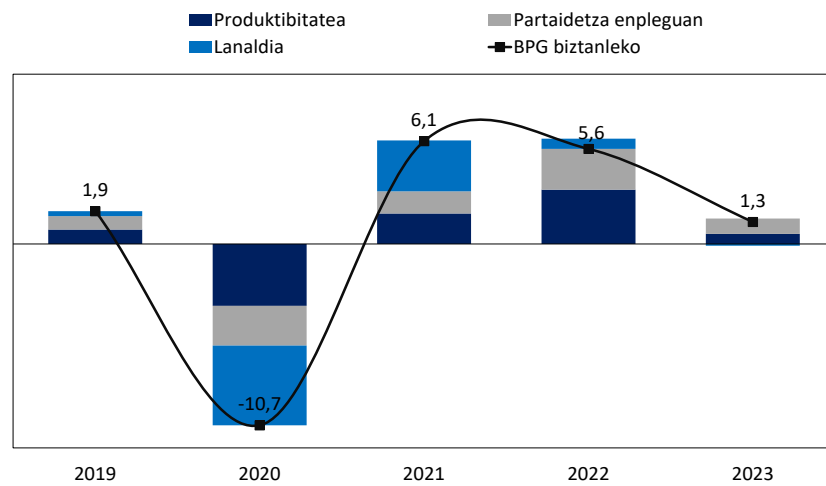
Adierazi den bezala, 2023an, EAeko BPGak %1,3ko hazkundea izan zuen biztanleko. Igoera hori hiru osagai nagusietatik bik bultzatu zuten. Lehenik eta behin, nabarmendu zuen langileek ekonomian duten partaidetza handitu egin dela (%0,9), 2021etik (%1,3) eta 2022tik (%2,4) sustatuta baitzegoen, lan merkatua suspertzearen ondorioz. 2023. urtea bereziki positiboa izan zen enpleguaren sorrerari, Gizarte Segurantzako afiliazioen hazkunderari eta langabeziaren murrizketari dagokienez.

Gainera, %1,3ko zifra hori lortzeko, esanguratsua izan zen lan egindako ordu bakoitzeko lan produktibitatearen ekarpena, aldi horretan nabarmen handitu baitzen (%0,6). Portzentaje hori txikia izan daitekeen arren erreferentziazko beste eskualde batzuetan erregistratutakoekin alderatuta, lorpen garrantzitsua da. Aipagarria da, halaber, 2022an orduko produktibitatearen datu nabarmena erregistratu zela (%3,2). Azkenik, langile bakoitzeko lanaldia pixka bat murriztu zen aldi horretan (%0,1).

Beraz, 2023an, Euskadiko biztanleko BPGaren hazkundea batez ere langileen parte hartzean oinarritu zen. Ez da harrizkeoa, enpleguaren sorrerak emandako bultzada dela eta; izan ere, 988.299 enplegu lortu zituen urtearen amaieran, 2008ko bigarren hiruhilekoan izandako milioi bat baino gehiagoko errekorra hurbilduz.

BPG biztanlekoaren hazkundearen banaketa (I)
12. irudia

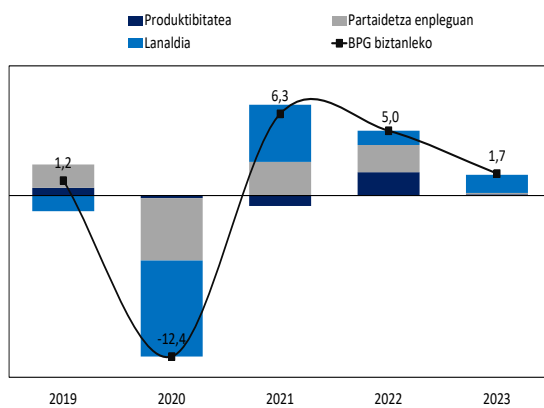
Euskadi

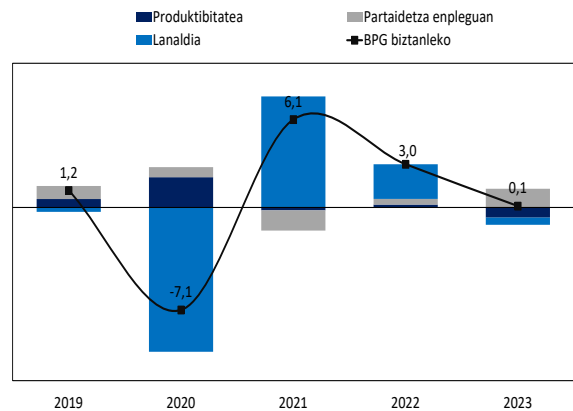
Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

BPG biztanlekoaren hazkundearen banaketa (II)
13. irudia

Espainia

Europar Batasuna 15

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

Espainiako BPG per capitaren hazkundera pixka bat handiagoa izan zen (%1,7). Horren arrazoia BPGaren igoera nabarmena izan zen (%2,37), biztanleriaren hazkundera konpentsatu zuena (%0,65). Lanaldiaren igoera (%1,4) izan zen biztanleko BPGaren hazkunderaren atzean faktore nagusia.

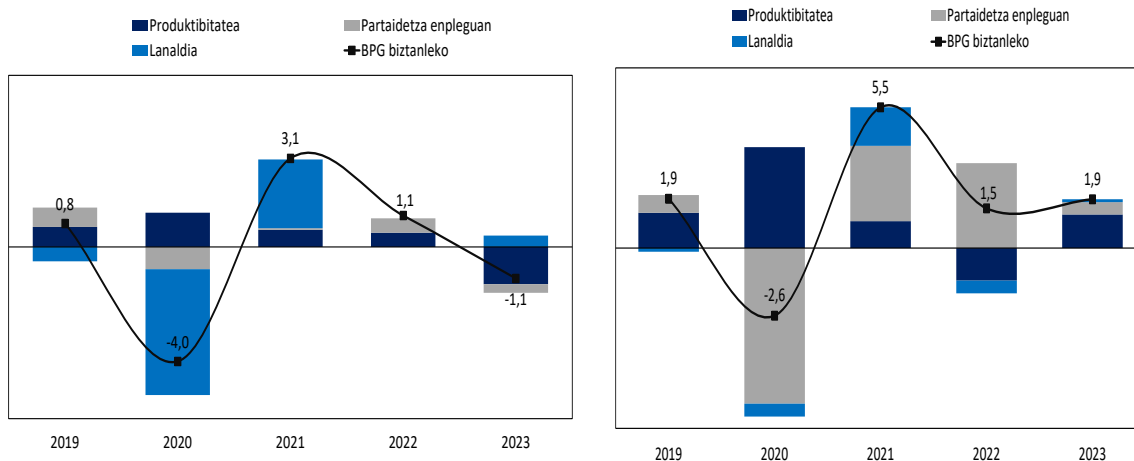
EB-15en, lan partaidetzaren hazkundera (%1,3) ia ez zen nahikoa izan lanaldiko murrizketei (-%0,5) eta produktibitateari (-%0,7) aurre egiteko. Ondorioz, biztanleko BPGaren hazkundera ia nulua izan zen. EB-27ak ere antzeko emaitzak izan zituen, eta biztanleko BPGak ez zuen aldaketarik izan.

Alemaniako ekonomiak, berriz, biztanleko BPGaren %1,1eko jaitsiera izan zuen. Emaitza hori laneko parte hartzean (-%0,3) eta produktibitatean (-%1,3) izandako beherakadek eragin zuten. Nabarmentzekoa da produktibitateak behera egin duen lehen urtea dela, eta horrek eragin negatiboa duela BPG per capitari egindako ekarpenean, 2020ko mailatik behera ere kokatuz. Emaitza hori 2021ean eta 2022an hauteman zen, hazkunderak ehuneko puntu erdi eskasekoak izan zirenean.

BPG biztanlekoaren hazkunderaren banaketa (III)
14. irudia

Alemania

AEB

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

AEBek, aldiz, lider izaten jarraitu zuten beste ekonomia batzuekin alderatuta, eta biztanleko BPGaren %1,9ko hazkunde sendoa eskuratu zuen. Emaitza hori batez ere produktibitatearen igoeran oinarritu zen (%1,3), laneko parte hartzeak lagunduta (%0,5). 2022ko datua, %1,5eko hazkundearekin, salbuespena izan zen, urte horretan produktibitateak behera egin zuelako (%1,3). Orain, IRAK emandako bultzadarekin (2022ko udan onartu zen), hazkunde are handiagoa lortzea aurreikusten da.

Azkenik, Austriak eta Txekiar Errepublikak Alemaniakoen antzeko emaitzak izan zituzten, beren ekonomiari estuki lotuta baitaude. Herrialde horietan biztanleko BPGaren %0,9ko eta %0,7ko jaitsierek azpimarratzen dute Alemaniako ekonomiarekiko mendekotasun handia dutela.

EAEko ekonomiaren BPGa termino konstanteetan aztertuta, urteko kontabilitatea argitaratu ondoren, adierazten du pandemiaren aurreko jarduera maila 2022ko bigarren hiruhilekoan berreskuratu zuela, eta urtea 2019ko produkzioa baino %1,0 gorago amaitu zuela. 2022ko hazkunde tasa %5,4koa izan zen susperraldi testuinguru batean, baina Errusiak 2022ko martxoan Ukraina inbaditu zuenean, bizkortu egin zen energia prezioen garestitzea, eta susperraldi bat gelditu zen, pandemiaren aurreko jarduera lasaiago gainditzeko joera zuena. Inflazio handiko testuinguru horretan, pandemiaren susperraldia bigarren maila batean geratu zen. 2023an, EAEko ekonomia %1,8 areagotu zen, eta, aldi berean, produkzioaren deflatorea %4,0 handitu zen, tasa esanguratsua baita.

Lehen sektoreak, 2022an sektoreko deflatorearen %46,3ko hazkundeak larriki eraginda, berriro ere balio erantsiaren hazkunde negatiboa jaso zuen bolumenean neurtuta, nahiz eta iaz prezioen igoera nabarmen apalagoa izan. Alde batetik, prezioen maila altuak, ia kasu guztietan, sektoreko ondasunen eskaria murriztea dakar, eta, beste aldetik, azpimarratzekoa da baldintza meteorologiko txarrek errendimendu handiagoa eragotzi zutela. Horiek horrela izanda, lehen sektorearen ekoizpena 2019koa baino %15,3 txikiagoa izan zen 2023an, eta EAEko ekonomia osoarekiko duen pisua %0,9ra baino ez zen iritsi termino nominaletan, manufakturen industrian duen eragina nabarmen handiagoa izan arren. Unean uneko prezioetan, 2023an deflatoreak izan zuen igoerari esker (%5,3), sektoreko balio erantsi nominalak pixka bat gora egin zuen (%2,0), baina ekonomia osoak lortu zuen %5,8tik urrun.

2022an eskariaren bultzada handiaren ondoren, zeina 2023ko lehen hiruhilekora arte hedatzea lortu baitzuen, EAEko industriak erakutsitako dinamismoa ahuldu egin zen 2023ko gainerako hiruhilekoetan, kanpo eskariaren beherakadak eraginda, ez hainbeste EAEko industriaren bat-

bateko lehiakortasun galera bategatik, baizik eta Europako ekonomia nagusiek dituzten zailtasunengatik.

Lehen arloko adierazle nagusiak
7. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BEG bolumeneko indizea	1,7	5,9	-16,9	15,1	-8,7	-3,0
BEG uneko prezioak	-4,9	4,5	-18,3	14,1	34,0	2,0
Deflatorea	-6,5	-1,3	-1,8	-0,5	46,3	5,3
Enplegua	2,1	-2,8	-2,5	-1,6	-3,4	-1,5
Produktibitatea	-0,3	9,0	-14,7	16,8	-5,4	-1,5

Iturria: Eustat.

Urteko lehen hiruhileko horren ondoren, industria jarduerak %2,9ko uzkurdua metatu zuen ondorengo bi hiruhilekoetan, eta, beraz, industria sektoreak pandemiaren aurreko jarduera berreskuratu gabe jarraitzen du (oraindik %3 txikiagoa da), eta 2018ko mailaren azpitik ere badago. Manufaktura sektorearen kasuan, egoera industria osoarena baino apur bat positiboagoa da, 2021ean jarduerara lehenago itzuli zelako, nahiz eta 2023an ere ez duen berreskuratu 2019ko jarduera, 0,6 puntu falta direlako.

Industria produkzioaren indizeak (IPI) eskaintzen duen informazioari esker, gehiago sakontzen da sektorearen jarduera baxuaren arrazoietan. Manufaktura industriaren egoera honako azpisektore hauen uzkurdurak azaltzen du nagusiki: zura, papera eta arte grafikoak (-%8,0), koke lantegiak eta petrolio fintzea (-%4,7), industria kimikoa (-%3,3), kautxua eta plastikoak (-%2,8) eta, azkenik, metalurgia (-%2,1). Nota positiboa, berriz, produktu informatikoak eta elektronikoak (%21,9), farmazia produktuak (%15,8) eta, neurri txikiagoan, ekipo ondasunei dagozkienak, hau da, makineria eta ekipoa (%2,6) zein garraio materiala (%5,7). Manufakturak alde batera utzita, energia elektrikoaren, gasaren eta lurrunaren ekoizpenak %11,5eko jaitsiera izan zuen, aurreko urtean %10,8ko igoera lortu ondoren, gas kontsumoaren osieran izandako aldaketen ondorioz, Errusiako gasari ezarritako zigorren ondoren.

EAEko industriaren BEGaren bilakaera
8. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BEG bolumeneko indizea	2,0	1,4	-12,2	5,3	4,7	0,3
BEG uneko prezioetan	3,9	2,4	-13,2	10,2	15,1	3,8
Deflatorea	1,8	0,9	-1,2	4,7	10,0	3,5
Enplegua	1,7	0,8	-8,4	3,0	1,8	1,0
Produktibitatea	0,3	0,6	-4,3	2,4	2,9	-0,7
Industria produkzioaren indizea	2,6	1,9	-13,0	10,0	5,6	-0,6
Industria jardueraren indizea	-6,9	-7,1	-19,5	-10,4	1,1	-14,9

Iturria: Eustat eta Industria eta Turismo Ministerioa.

Ekoizitako ondasunen helburu ekonomikoaren arabera, industria jardueraren dezelerazioa ekipo ondasunen ekoizpenaren datuan egiaztatzen da, ehuneko sei puntu galdu zituelako, nahiz eta eremu positiboan mantentzen den eta kontsumo ondasunen, bitarteko ondasunen eta energiaren ekoizpenaren atzerakada konpentsatzen duen.

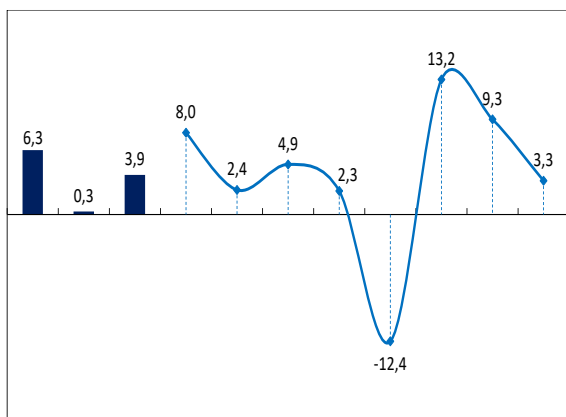
Jardueraren bilakaera oso ona ez izan arren, sektoreko enpleguak, lanaldi osoko lanpostu baliokideetan neurtuta, %1,0ko gehikuntza tasa izan zuen, 201.607 enplegura iritsi arte. Hala eta guztiz ere, bi magnitudeak testuinguruan jarrita, lanpostuen kopuruak 2019koa ez ezik 2017koa ere baino txikiagoa izaten jarraitzen du, eta, beraz, kontrastearen alderdi negatiboaz gain, sektoreak enplegua berreskuratzen du jarduerak berreskuratzen duena baino erritmo apalagoan, eta, beraz, ezin da baztertu pandemiak kalte iraunkorrak eragin izana. 2019an, industriaren enplegua enplegu guztiaren %21,3 zen, eta 2023an, berriz, %20,5.

Eraikuntzaren sektorea (%2,1) EAEko ekonomiaren batez bestekoaren gainetik hazi zen 2023an, baina oraindik urrun dago 2019an lortu zuen produktiotik (5,8 puntu falta dira), eta gutxienez bi urte hartu beharko lituzke balio erantsiaren maila hori berreskuratzeko. Sektore horren ondasunek ekoizpen prozesu motela izaten dute eta amaitutako etxebizitzak adierazleek (-%25,1) eta etxebizitzak eraikitze baimenek (-%7,8) jasotzen dute, neurri batean, pandemiaren ondorioz 2020an hasitako etxebizitzak kopuruaren jaitziera nabarmena. Etxebizitzak transakzioen kopuruak

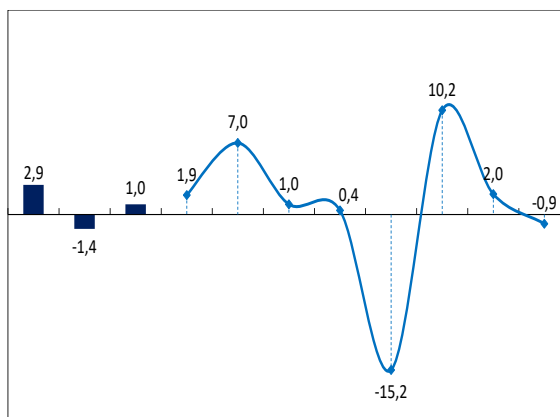
ere beherakada handia izan zuen (-%15,1), Europako Banku Zentralak inflazioaren aurkako borrokan diru politikaren arloan hartutako erabakien ondorioz finantzaketa kostuak handitu zirelako. Horrek guztiak presio gehigarria ekarri zion etxebizitza eskaerari.

EAEko industria ekoizpenaren bilakaera ondasunen helburu ekonomikoaren arabera.
Urte arteko aldakuntza tasak
15. irudia

Ekipamendurako ondasunak

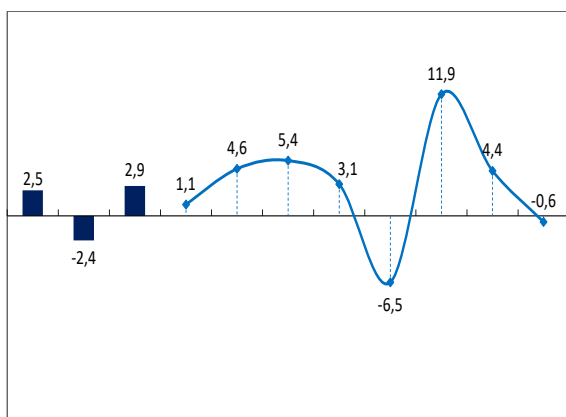
Bitarteko ondasunak

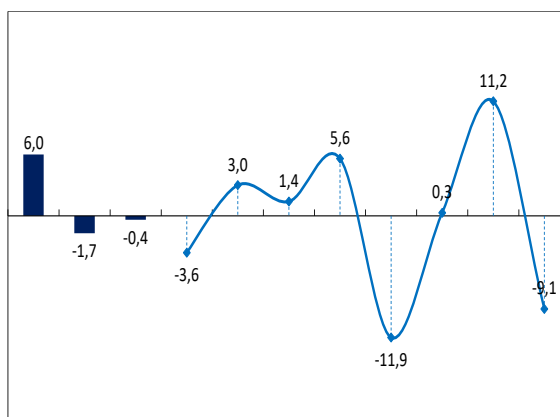
96-05 06-15 16-23 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

96-05 06-15 16-23 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

Kontsumoko ondasunak

Energia

96-05 06-15 16-23 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

96-05 06-15 16-23 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Eustaten datuetan oinarrituta.

Eraikuntzaren adarreko enpleguaren hazkundera %0,8ra apaldu zen, hau da, lanaldi osoko 400 lanpostu baliokide inguru bakarrik sortu ziren. Datu horretatik, bi irakurketa egin daitezke kontrako norabideetan: alde batetik, behar beste eskulanik ez izateko aukera, balio erantsiaren hazkundera estentsiboa mugatzen duena, sektoreak berak behin eta berriz eskatzen duen bezala, eta, bestetik, eskulan horren faltan, 2023an produktibitatea handitzea lortu zela.

Eraikuntza arloaren adierazle nagusiak
9. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BEG bolumeneko indizea	4,0	2,4	-14,4	1,0	6,7	2,1
BEG uneko prezioak	5,9	3,7	-13,7	1,3	10,3	7,7
Deflatorea	1,9	1,3	0,8	0,2	3,3	5,5
Enplegua	3,7	4,1	-8,7	1,6	2,1	0,8
Produktibitatea	0,2	-1,7	-6,3	-0,5	4,5	1,3
Higiezin transakzioak	7,7	6,2	-14,5	23,5	4,9	-15,1
Etxebizitza prezioen indizea	5,4	4,3	2,3	2,1	6,4	3,5
Hasitako etxebizitzak	58,1	-2,8	-29,4	-3,3	13,5	7,6
Amaitutako etxebizitzak	11,2	-4,3	-0,6	-1,4	6,6	-25,1
Bisatuak. Etxebizitza kopurua	11,6	2,1	10,2	14,9	-0,8	-7,8
Eraikuntzaren koiuntura indizea	12,3	8,7	-8,1	7,8	8,3	6,2

Iturria: Eustat, INE eta Etxebizitza eta Hiri Agenda Ministerioa.

EAEko ekonomian bezala, zerbitzuen sektorearen balio erantsiaren hazkundera moteldu egin zen, baina 2023an jardura gehien handitu zuen ekonomiaren sektorea izatea lortu zuen, %2,4, lan merkatuaren dinamismoak bultzatuta. Sektorearen hedapen azkarraren ondorioz, 2023an 2019ko jardura maila baino %6,5 handiagoa da, eta sektorea osatzen duten hiru azpisektoreetara ere zabal daiteke. Hala, merkataritza, ostalaritza eta garraioa barne hartzen dituen taldeak %3,7 handitu zuen bere balio erantsia, eta 2019koa baino %9,4 handiagoa da jada; administrazio publikoen, hezkuntzako, osasun arloko eta gizarte zerbitzuen jarduerak %2,3 igo ziren, eta 2019ko datua %6,7 gainditu zuten. Azkenik, gainerako zerbitzuak biltzen dituen eta zerbitzu profesionalen

aniztasuna biltzen duen azpimultzoak %1,6 egin zuen gora, eta 2019ko erregistroa baino %4,5 gorago dago.

Horrela, argi geratzen da pandemiaren ondorioetako bat, ikuspegi sektorialetik, EAeko ekonomiaren tertziarizazio prozesua areagotzea izan dela. Urteko kontabilitatea oraindik argitaratu gabe dagoenez, behin-behineko datuak dituzten adierazle batzuek sektorearen bilakaera xehetasun handiagoz behatzeko aukera ematen dute. Merkataritzari dagokionez, merkataritza indizearen arabera, ibilgailuen salmentak eta konponketak %5,6 igo ziren prezio konstanteetan, baina 2019koetatik urrun samar, eta handizkako merkataritzaren salmentak, berriz, %4,2 murriztu ziren. Txikizkako merkataritzaren kasuan, igoera %0,6koa izan zen, azalera handietako eta elikadura kateetako merkataritza indizea %0,4 hazi baitzen.

Zerbitzu arloaren adierazle nagusiak
10. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BEG bolumenen indizea	3,1	2,5	-7,9	6,6	5,9	2,4
BEG uneko prezioak	4,2	3,7	-7,4	7,5	9,2	7,0
Deflatorea	1,0	1,2	0,5	0,8	3,1	4,5
Enplegua	2,3	1,6	-5,4	2,9	3,3	2,0
Produktibitatea	0,8	1,0	-2,7	3,7	2,5	0,4
Bidaiarien gualdiak	7,2	3,7	-61,5	73,4	54,2	12,0
Batez besteko egonaldia (egunak)	1,97	1,97	1,95	1,92	1,93	1,96
Plazen betetze maila (ehunekoa)	56,8	57,4	32,8	41,1	53,9	57,8
Zerbitzuen koiuntura indizea	1,0	1,1	-7,4	6,0	2,9	-1,5

Iturria: Eustat.

Merkatuko beste zerbitzu batzuetako salmenta indizearen arabera, ostalaritzaren jardueraren hazkundera termino konstanteetan %4,9 izan zen, turismoaren bultzadaren ondorioz. Ildo horretan, bidaiarien gualdiek erritmo altuan gora egiten jarraitzen dute, %12koa 2023an, eta, aldi berean, beste adierazle batzuek, hala nola hoteletako batez besteko egonaldiak eta plazakako okupazioak pandemia aurreko mailak berreskuratzen dituzte eta Euskadik helmuga turistiko gisa duen

garrantzia berresten dute. Bestalde, garraioaren eta biltegiatzearen esparruak hazkunde biziaren joerarekin jarraitu zuen, %12,4 igo baitzen, eta, beraz, %48ko hazkundera metatu du 2015etik.

Sektoreko gainerako jardueri dagokionez ere, merkatuko beste zerbitzu batzuetako salmenta indizearen arabera, informazio eta komunikazio jarduerak %4,8 gehitu ziren, jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak %1,4 eta jarduera administratiboak eta zerbitzu lagungarriak soilik lau hamarren igo ziren.

Zerbitzuen sektorean enpleguaren sorrerak goranzko bide sendoari jarraitu zion, eta 2023an sortu ziren enplegu berri gehienak dira, lanaldi osoko ia 14.000 lanpostu baliokideren hazkundera esker (%2,0). Horrela, zerbitzuetako enplegua EAEko ekonomiaren enplegu osoaren %72,4ra iritsi da. Merkataritza indizearen arabera, jarduera horretan enplegu sorrera ez zen sektore osoarena bezain handia izan. Izan ere, enplegu berriaren zifrak %1,5 dira ibilgailu motordunen salmentan eta konponketan, eta %1,3, berriz, handizkako merkataritzan zein txikizkako merkataritzan. Gainerako jarduera adarretako enpleguari dagokionez, zerbitzuen, informazioaren eta komunikazioen sektorean (%3,6) eta jarduera profesional, zientifiko eta teknikoaren sektorean (%2,5) enpleguaren hazkundera garrantzitsua izan zen. Ostalaritzan (%1,2) eta garraioan eta biltegiatzean (%0,8), berriz, hazkundera neurritsuagoa izan zen. Administrazio jardueretan eta zerbitzu osagarrietan (%2,6), aldiz, murrizketa gertatu zen, 2018an hasitako beheranzko joerari eutsiz.

Zerbitzuen BEGaren bilakaera azpisektoreka
11. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zerbitzuak guztira	3,1	2,5	-7,9	6,6	5,9	2,4
Merkataritza, ostalaritza eta garraioa	4,3	2,2	-20,4	15,6	14,6	3,7
AA. PP., hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzuak	1,8	3,2	1,1	2,3	0,9	2,3
Gainontzeko zerbitzuak	3,0	2,4	-4,3	4,1	3,2	1,6

Iturria: Eustat.

2023an, barne eskariaren hazkundera galgatu zen, 2022an izandako hazkunde handiaz geroztik (%6,7) %1,7ra iritsi arte. Aldi berean, aurreko urtean ez bezala, kanpo eskariaren ekarpenak

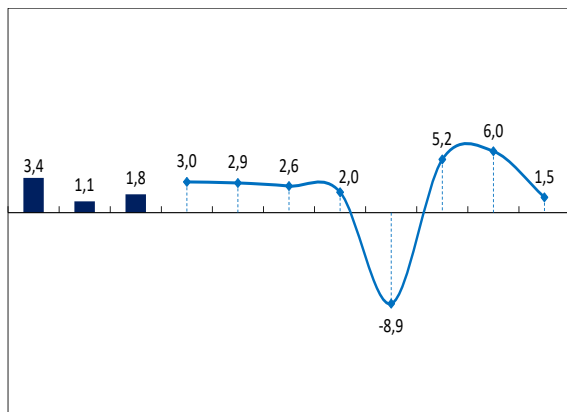

hamarren bat gehitzea lortu zuen EAEko ekonomiaren jarduerari, lehen hiruhilekoan esportazioak areagotu zirelako. Une horretan, 2022an Ukrainaren inbasioaren hasierak geldiarazitako eragiketen bolumen handia gauzatu zen.

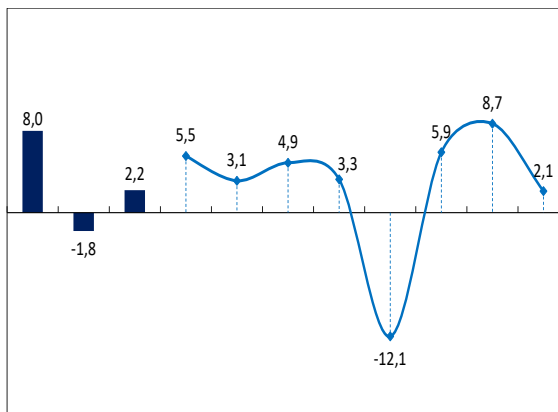
Azken kontsumoko gastua %1,5 igo zen, kontsumoaren deflatorearen %3,5eko hazkundeak ahulduta, 2022an %4,1 handitu baitzen. Familiaren kontsumoa enpleguaren hazkundearen azpitik hazi zen (%1,5 eta %1,7, hurrenez hurren), batez besteko soldataren hazkundeak (%4,5) eraginda. Kontsumo pribatuaren deflatorearen hazkundea (%3,7) baino handiagoa bada ere, oraindik ez du berreskuratu 2022an galdutakoa. Urte horretan, batez besteko soldata %2,7 hazi zen, kontsumo pribatuaren deflatorearen %4,3ko igoerarekin edo KPIaren %8,0ko igoerarekin alderatuta. Hala eta guztiz ere, kontsumo pribatua maila agregatuan %1,6 igo da 2019ko datuarekin alderatuta, eta, aldi berean, per capita eta 2019ko prezioetan, kontsumoa ere handitu egin da 2019arekin alderatuta, 22.279 eurotik 22.608 eurora, %1,5 gehiago. Beraz, nahiz eta zifra historikoa txikia izan lau urteko metaturako, berretsi egiten dute pandemia eta shock inflazionarioa bezalako bi gertaera kaltegarrietatik suspertu dela kontsumoa.

Barne eskariaren osagaien hazkundeak. Urte arteko aldakuntza tasak
16. irudia

Barneko azken kontsumoa

Kapital eraketa gordina

96-05 06-15 16-23 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

96-05 06-15 16-23 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

Iturria: Eustat.

Bestalde, kontsumo publikoa izan zen barne eskariaren osagai bakarra hobetu egin zuenak haren portaera 2022ko datuekin alderatuta, %1,8 igo baitzen. Horrek esan nahi du %4,7ko igoera izan zela termino nominaletan, 2022tik hona lortutako zerga bilketaren hazkunde handien, Next Generation EU programaren esparruan funtsak iritsi izanaren eta arau fiskalak eten izanaren ondorioz.

Errenten adierazleen bilakaera
12. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Soldatapekoen ordainketa	3,4	3,7	-4,5	5,4	6,5	-
Urtean adostutako soldata igoera	1,9	2,0	1,7	1,2	4,1	4,6
Enplegua	2,3	1,5	-6,2	2,7	2,8	1,7
Pentsioen kopurua (*)	1,4	1,3	0,4	0,8	0,5	0,8
Batez besteko pentsioa (*)	2,7	4,9	2,0	2,2	5,3	9,6
PFEZren diru bilketa	5,4	5,7	-1,1	8,2	6,3	9,0
Banku arteko int. tasa (urte 1erako euriborra)(**)	-0,2	-0,2	-0,3	-0,5	1,1	3,9
KPI (urte arteko batez bestera)	1,5	1,0	-0,1	3,0	8,0	3,9

(*) Hilabeteko lehen eguneko datuen arabera kalkulaturako urteko batez besteak. (**) Hilabeteko batez bestekoekin osatutako urteko batez besteak.

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Eustaten, Inklusioa, Gizarte Segurantza eta Migrazioak Ministerioaren, Lan Harremanen Kontseilua, INEren eta Espainiako Bankuaren datuetan oinarrituta.

Egindako kontsumoaren adierazleen bilakaera
13. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kontsumo pribatua (bolumen indizea)	3,0	1,7	-12,1	5,8	7,7	1,5
Kontsumo publikoa (bolumen indizea)	1,2	3,1	2,9	3,2	0,7	1,8
IPI kontsumo ondasunak. EAE	5,4	3,1	-6,5	11,9	4,4	-0,6
IPI kontsumo ondasunak. Estatua	-0,1	1,5	-7,1	7,7	3,1	-2,0
Automobilen matrikulazioa	6,3	-6,1	-22,0	-19,7	-8,8	6,0
Txikizkako merkataritzaren indizea	1,3	1,4	-3,5	1,2	-1,4	1,2

Iturria: Eustat, INE eta Trafiko Zuzendaritza Nagusia.

Eskariaren gainerako osagaiekin bezala, kapital eraketa gordinak moteltze handia izan zuen, 2022an %8,7 hazi baitzen, eta 2023an, berriz, %2,1, nahiz eta inbertsioaren deflatorea %7,1etik %3,5era jaitsi. Moderazio horrek, hala ere, inbertsioaren hazkundera EAEko ekonomiaren jardueraren batez besteko hazkunderaren ginetik jarri du. Hala, maila agregatuan, EAEko ekonomian egindako inbertsioa 2019koa baino %3,2 handiagoa da, eta, era berean, lanaldi osoko lanpostu baliokideen kopuruari dagokionez, urteko inbertsioaren fluxua, termino errealean eta langileko, pandemia hasi aurreko erreferentzia baino %2,5 handiagoa da, eta maximoetan dago 2008tik.

Hain zuzen ere, ekipo ondasunetan egindako inbertsioa %2,1 igo zen, eta 2022an erregistratutako %7,1 baino txikiagoa izan arren, 2019an lortutakoa baino %7,2 handiagoa da. Datu horiek beste adierazle batzuek iradokitako bilakaera positiboa berresten dute, hala nola garraio materialaren (%5,7) eta makineria eta ekipoaren (%2,6) industria produkzioaren, ekipo ondasunen inportazioaren (%9,8) eta zama ibilgailuen matrikulazioaren (%15) indizeetan izandako hazkunderak.

Kapital eraketa gordinaren eta bere adierazleen bilakaera
14. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kapital eraketa gordina (bol. ind.kateatua)	4,9	3,3	-12,1	5,9	8,7	2,1
- Ekipamendurako ondasunak	4,5	3,0	-11,8	11,1	7,1	2,1
- Gainontzeko inbertsioa	5,1	3,4	-12,3	2,8	9,6	2,0
IPI ekipamendurako ondasunak:	4,9	2,3	-12,4	13,2	9,3	3,3
- IPI garraio materiala	4,7	1,0	-15,1	10,5	10,3	5,7
- IPI makineria eta ekipamendua	4,5	1,3	-7,0	14,7	11,0	2,6
Ekipamendurako ondasunen inportazioak	4,1	5,3	-13,0	16,8	20,6	9,8
Zamaketarako ibilgailuen matrikulazioa	23,0	-17,3	-23,3	8,7	-13,5	15,0

Iturria: Eustat eta Trafiko Zuzendaritza Nagusia.

Prezioen eta konfiantzaren beherakadak eskualde arteko merkataritzaren nahiz eskualde barneko merkataritzaren bilakaera tasetan eragina izan zuten. Izan ere, 2022an izandako prezioen igoera ezohikoen ondoren nabarmen murriztu ziren hazkunderak. Horrela, C-Interreg datu basearen arabera, Euskadik gainerako autonomia erkidegoekin (erkidegoen arteko merkataritza) eta hiru euskal lurraldeen artean (erkidego barnekoa) dituen ondasunen (zerbitzurik gabe) merkataritza

fluxuak aztertzeko aukera ematen duena, EAeko esportazioak gainerako erkidegoetara %4,8 jaitsi ziren eta 18.800 milioi euro ingurukoak izan ziren. Uzkurdua horren garrantzia gorabehera, 2007tik salmentek hirugarren emaitzarik onena izan zuten. Urte horretan, erkidegoen arteko merkataritza 26.000 milioi eurotik gorakoa izan zen, inoizko handiena.

Erkidegoen arteko eta erkidegoaren barneko ondasunen fluxua EAEn
15. taula

Urte arteko aldakuntza tasak eta milioi euro

	2018	2019	2020	2021	2022(*)	2023(*)	Milioi € 2023 (*)
Erkidegoen arteko merkataritza							
Esportazioak	4,2	1,1	-12,4	8,9	38,5	-4,8	18.727
Inportazioak	6,4	7,1	-16,3	30,1	15,1	-5,0	20.523
Saldoa guztira (milioi €)	-1.363	-2.338	-1.378	-4.561	-1.930	-1.760	-1.760
Erkidegoen barneko merkataritza							
Totala	8,3	-0,3	-12,7	14,7	32,1	-5,3	14.770

(*) Aurreikuspena.

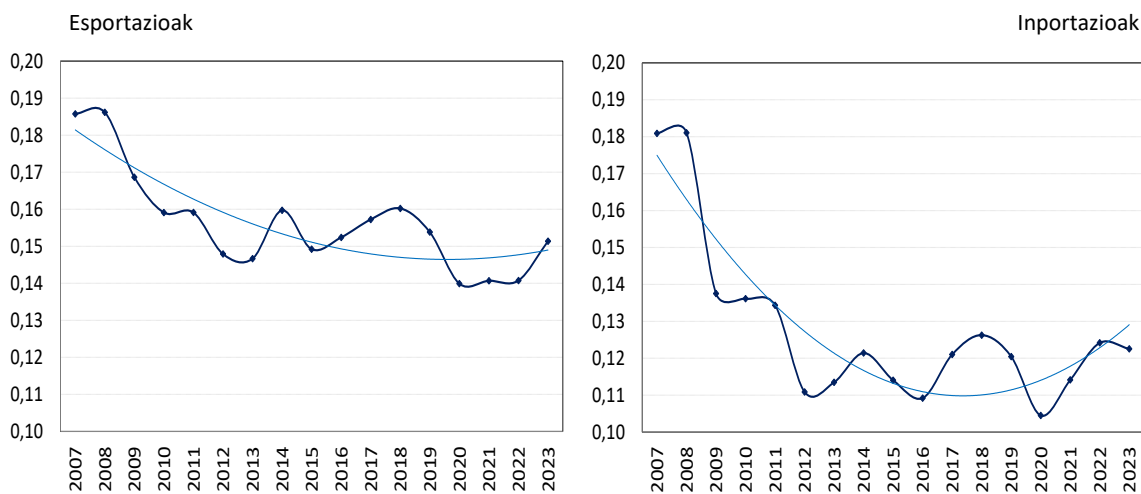
Iturria: C-interreg proiektua.

Beste erkidegoetatik ekarritako inportazioek ez zuten bilakaera hoberik izan eta %5,0 murriztu ziren. Halere, 20.500 milioi eurotik gorakoak izan ziren, serie historiko osoko bigarren erregistrorik onena baita. Horren guztiaren ondorioz, saldoa defizitarioa izan zen bederatzigarren urtez jarraian, baina 2022an erregistratutakoa baino 133,6 milioi euro txikiagoa izan zen. Erkidegoaren barruko merkataritzari dagokionez, guztira 14.770 milioi euroko merkataritza trukeak egin ziren, eta 2022an erregistratutako maximoaren atzetik baino ez zen geratu.

Munduko gainerako herrialdeetara bidalitako ondasunen esportazioei dagokienez, ekonomia jarduerarekin zerikusirik ez duten gai geopolitikoek markatutako testuinguru konplexu batean, inflazioaren itzalpean eta euro eremua atzeralditik gertu zegoela, Euskadik hirugarren errekorra lortu zuen jarraian 2023an. Zehazki, salmentak ia 32.645 milioi eurokoak izan ziren, 2022ko erregistroa baino %0,3 handiagoak. Hazkunde txiki hori esanguratsua izan zen mundu mailako esportazioek izandako %5,0ko beherakada kontuan hartuta. Baita Erresuma Batuko (-%3,5), euroaren eremuko (-%3,3), Europar Batasuneko (-%2,5) eta Alemaniako (-%2,5) esportazioek jasandako uzkurduaren aurrean ere nabarmendu zen.

Beste behin ere, EAEko enpresen nazioartekotze maila handiak eta haien ekonomiaren irekiera maila handiak (142,3) une bakoitzeko zailtasunetara egokitzeko eta esportazioak bultzatzeko aukera eman zuten, eta esportazio horiek ia zortzi hamarrenekin lagundu zioten EAEko jardura ekonomikoari. Era berean, igoera txiki horri esker (%0,3), Euskadik esportazio kuota handitu zuen maila globalean, hirugarren urtez jarraian, eta pandemiaren aurreko mailetara hurbildu zen. Hala ere, hobekuntza hori ez zen islatu inportazioen merkatu kuotan, horien balioa 2022an erregistratutakoa baino pixka bat txikiagoa izan baitzen. Nolanahi ere, termino errealetan aldakuntzak oso txikiak dira oraindik, eta 2008an lortutako maximoetatik urrun daude.

EAEko ondasunen esportazio eta inportazioen merkatu kuota munduko merkataritza guztiarekiko
17. irudia

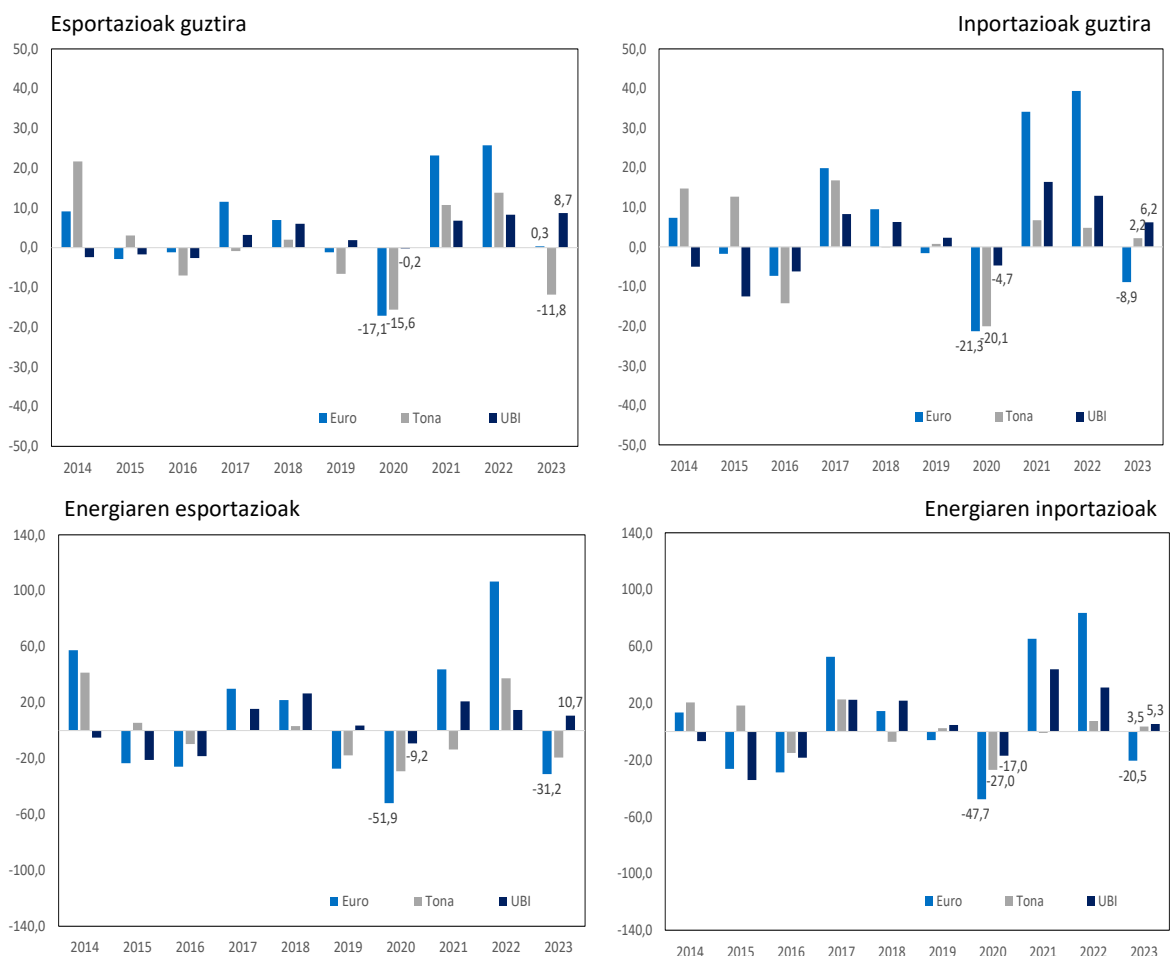

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Munduko Merkataritza Antolakundearen (MMA) eta Eustaten datuetan oinarrituta.

Nahiz eta Euskadi izan atzerrira egindako esportazioen urte arteko hazkundea eurotan lortu zuen herrialde bakanetakoa, 2023an EAEko salmentak ere kaltetuak atera ziren nazioarteko eskariaren ahuleziagatik. Ahulezia hau areagotu egin zen ekonomia batzuk gelditu ahala edo atzeraldian sartu ahala. Izan ere, esportazioek, tonatan neurtuta, %11,8ko murrizketa izan zuten.

Hala ere, esportazioen prezioen igoerari esker 2022an baino %0,3 gehiago fakturatzea lortu zen. Izan ere, kopuru txikiagoa saldu zen arren, prezioa batez beste %8,7 altuagoa izan zen, eta horrek esan nahi du inflazioak gutxiagatik salbatu zituela Euskadiren diru sarrerak, kanpora egindako esportazioengatik. Eurotan neurtutako esportazioen jaitziera hori energia sektorean soilik kontzentratu zen (-%31,2), esportazio ez-energetikoen balioa eurotan %3,4 handitu baitzen. Petronorren jarduera txikiagoak eta petrolioaren nazioarteko prezioaren jaitzierak azaltzen dute esportazio energetikoen murrizketa handi hau. Hala eta guztiz ere, nekazaritzako eta garraiorako materialen adarretan izan ezik, 2023an saldutako tonak 2022koak baino txikiagoak izan ziren.

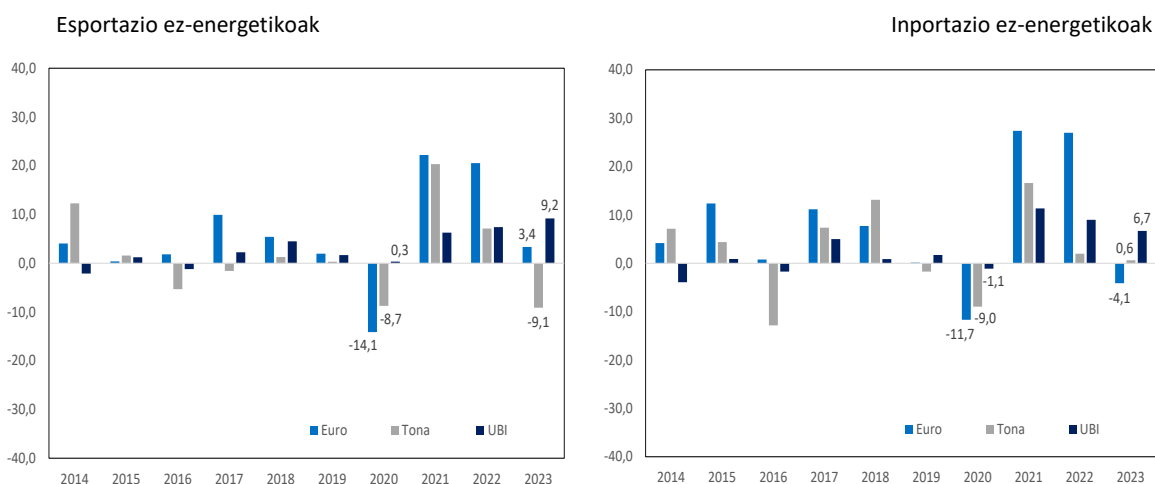
**Esportazio eta inportazioen alderaketa euro, tona eta prezioetan. Urte arteko aldakuntza tasak (I)
18. irudia**

Iturria: Eustat. 2023ko datuak behin-behinekoak dira.

Aldi berean, atzerritik EAera ekarritako inportazioen balioa 26.796 milioi eurora iritsi zen, eta diru kopuru horrek %8,9ko jaitsiera ekarri zuen 2022ko zenbatekoarekin alderatuta (29.411 milioi), bereziki inportazio energetikoak txikiagoak izan zirelako (-%20,5). Orobat, energiaz bestelako inportazioek ez zuten joera askoz hobea erakutsi (-%4,1). Aldiz, erosketak tonatan neurtuta, atal guztietan igoyerak jaso ziren.

Esportazio eta inportazioen alderaketa euro, tona eta prezioetan. Urte arteko aldakuntza tasak (II)
19. irudia

Iturria: Eustat. 2023ko datuak behin-behinekoak dira.

Sektore nagusien bilakaerari dagokionez, nekazaritzako produktuen, garraio materialen, makinaren eta aparatuen, eta kautxuaren eta horien manufakturen esportazioan maximo historikoak lortu ziren. Horien artean, automobilaren sektorea izan zen garrantzitsuena, esportazio guztien %25,3 bereganatu baitzuen. Ibilgailuen atzerrirako salmentak %16,9 egin zuen gora urte batetik bestera, eta kautxuaren sektorearenak, automobilgintzari oso lotuta baitago sektore hau, %13,3.

Bigarren sektore esportatzaile nagusia makina eta aparatu elektriko zein mekanikoena izan zen, guztizkoaren %18,6 eta %8,7ko hazkundera izan baitzuten. Azkenik, elikagaiak, edariak eta tabakoa izan ziren esportazioetan aurrera egin zuen azken sektorea, urte arteko salmenten %2,9ko hazkunderarekin, baina nahiko heterogeneotasunarekin produktu motaren arabera. Izan ere,

esportazio tasak malgutasun handia izan zuten: kakao salmenta eta haren deribazioak %26,1 hazi ziren bitartean, fruta salmenta %40,2 murriztu zen. Portaera on horri aurre egin zioten metal arrunten eta beren manufakturen salmentak (-%12,7), produktu energetikoak (-%31,2), produktu kimikoak (-%11,6) eta papera (-%17,3).

EAEren eta atzerriaren arteko merkataritzaren helmuga
16. taula

	Urte arteko aldakuntza tasak						Milioi €
	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (*)	2023 (*)
Esportazioak	7,0	-1,2	-17,1	23,2	25,7	0,3	32.644,9
ELGE	8,0	-1,2	-15,3	23,9	25,5	1,4	27.910,3
Europar Batasuna 27	7,2	-1,2	-20,4	38,8	26,2	-2,4	20.321,9
Alemania	1,2	0,9	-5,5	12,9	21,6	2,9	5.143,2
Frantzia	5,0	0,3	-15,1	24,0	20,3	-1,7	4.876,0
Erresuma Batua	14,5	35,9	-42,6	25,5	16,3	3,0	2.042,1
Italia	12,8	-5,9	-6,6	24,7	27,6	4,4	1.830,5
AEB	16,5	-15,5	-23,6	18,2	42,3	21,2	2.737,9
Japonian	-13,0	11,9	5,0	19,5	0,2	26,3	198,3
Errusia	6,4	14,9	-0,3	-12,7	-52,4	-45,0	67,1
Txina	-12,7	5,6	-11,8	52,7	6,6	-0,7	706,9

(*) Behin-behineko datuak.

Iturria: Eustat.

Eremu geografikoen arabera, EAEko esportazio gehienak herrialde garatuetara bideratu ziren, eta herrialde horiek guztizkoaren %85,8 bildu zuten. Portzentaje hori orain arteko altuena da, eta EAEko produktuek merkatu horietan duten finkapena islatzen du. Herrialde talde horretara bidalitako salmentak %1,4 gehitu ziren, eta garapen bidean dauden merkatuetara bideratutakoak, berriz, %5,3 murriztu ziren.

Herrialde garatuetara egindako salmentek hobera egin bazuten ere, Europar Batasunaren barruan egindakoak %2,4 jaitsi ziren. Uzkurdura hori gertatu zen, batez ere, konparazioa 2022ko datuekiko egiten delako, urte horretan eremurako esportazioak maximora iritsi baitziren, nahiz eta eremu

ekonomikoak bizi izan zuen ahultasuna ere beherantz baldintzatu zuen. Hala ere, esportazioak 2022an erregistratutakoak baino 646 milioi txikiagoak baino ez ziren izan, eta, edonola ere, pandemia aurretik saldutako 15.000 milioiak baino askoz handiagoak izan ziren.

Esportatutako produktuei dagokienez, garraio materiala izan zen talderik nabarmenena, bereziki ibilgailu automobilak (ekoiztako %70 baino gehiago Europar Batasunera saldu zen), salmentak %16,0 hazi baitziren 2023ko balantzean. Izan ere, ibilgailu automobilak kontinente zaharrera esportatu ziren, ia 5.800 milioi euroko balioarekin, aurrekaririk gabeko maila. Epigrafe horrekin oso lotuta, plastikoaren eta kautxuaren eta makina eta tresna elektrikoaren salmentak ere bilakaera positiboa erakutsi zuten. Gainerako epigrafeek jaitsiera handiak izan zituzten, eta aurrez aipatutako igoerei aurre egin zitzaizkien.

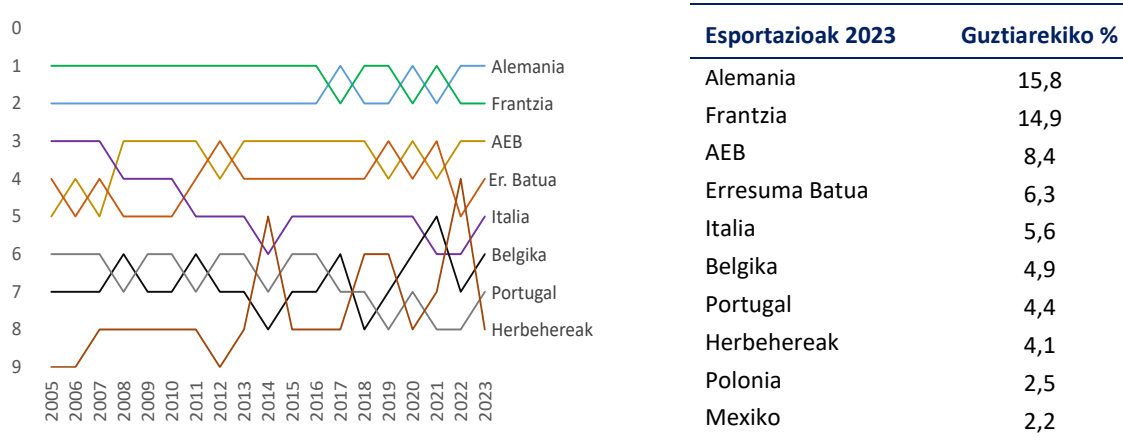
Egitura hori, funtsean, Europako bazkide nagusien artean errepikatu zen. Alemaniako merkatuan, esportatutako produktu nagusia garraio materiala izan zen, zehazki, automobilen salmenta, 2023an 2.700 milioi eurora hurbildu zena, aurrekaririk gabeko zifra bat. Automobilak Alemaniara esportatutako euskal produktu guztien erdia baino gehiago izan ziren (%52,3). Izan ere, Alemaniako merkatua da munduko helmuga nagusia EAEko automobilentzat, eta Euskadik esportatzen dituen ibilgailu guztien ia %33 hartzen ditu. Horren guztiaren ondorioz, Alemaniara egindako esportazioak %2,9 hazi ziren, nahiz eta Alemaniako ekonomiak ahulezia pairatu, ez baitzuen urtea positiboan ixtea lortu. Frantziako merkatuan ere, autoen salmentak hazkunde esanguratsua izan zuen, baina ez zen nahikoa izan gainerako epigrafeetako jaitsiera konpentsatzeko; beraz, Frantziako herrialdera egindako esportazioak %1,7 murriztu ziren.

Estatubatuar ekonomiaren sendotasunari esker, AEBetako merkatuak EAEko salmenten hirugarren helmuga gisa zuen posizioa finkatu zuen. Kasu horretan, negozio adar nagusia makinak eta aparatuek eta metal arruntak eta horien manufakturak izan ziren, nahiz eta horietako bakoitzak kontrako bilakaera izan zuen. Lehenengoek %26,4ko gorakada izan zuten, baina bigarrenek %13,9 egin zuten behera. Zorionez, AEBetako merkatuak dibertsifikazio handia eskaintzen du EAEko enpresentzat. Ibilgailu automobilen esportazioek salmentak bikoiztu baino gehiago egin zituzten urte bakar batean, eta merkatu horretan %141,4ko hazkundea lortu zuten. Halaber, erregai mineralen salmenta saldutakoaren %25 izan zen. Ondorioz, AEBetarako EAEko esportazioak %21,2 hazi ziren. Esportazio horiek Euskadik atzerrian saldutako guztizkoaren %8,4 biltzen dute orain.

EAEko esportazioek ere hobera egin zuten merkatu britainiarrean, helmugan rankingean laugarren postua berreskuratu baitzuen. Zehazki, Erresuma Baturako espedizioak %3,0 hazi ziren eta 2.000

milioi eurotik gorakoak izan ziren. Kasu horretan, epigrafe nagusi guztiek, produktu mineralek eta kimikoek izan ezik (bien artean ez dira saldutako guztiaren %4 ere), emaitzak hobetzea lortu zuten 2022an saldutako mailekin alderatuta. Hala eta guztiz ere, oraindik ez da pandemiaren aurretik erregistratutako maila berreskuratzea lortu, merkatu britainiarerako salmentak 2.400 milioi euro ingurukoak baitziren orduan.

Atzerriarekiko euskal merkataritzaren sailkapena
17. taula

Iturria: Eustat. 2023ko datuak behin-behinekoak dira.

Merkatu tradizionaletan eginiko salmentak alde batera utzita, EAEko eragileek zailtasunak izan zituzten Txinako merkaturan, non esportazioak %0,7 murriztu baitziren, eskariaren ahuleziaren eta bertako ekonomiaren hoztearen ondorioz. Orobat, Brasilgo merkaturan, ekipo ondasunen salmentaren jaitsierak eragin negatiboa izan zuen esportazioetan, %18,7 murriztu baitziren. Bestalde, Errusiarako esportazioek, Ukrainaren inbasioagatik Europatik ezarritako zigorrek baldintzatuta, ahulezia erakutsi zuten atal nagusi guztietan, produktu energetikoetan izan ezik, %20,8ko hazkundera izan baitzuten, nahiz eta guztizko ekarpena oso txikia izan (saldutako guztizkoaren %0,8 baino ez).

Azaldu den bezala, 2023an inportatutako produktuen balioa 2022koa baino %8,9 txikiagoa izan zen, nahiz eta ia 26.800 milioi eurokoa izan, orain arteko bigarren zifrarik handiena. Epigrafe handi

guztiek, ekipamendurako ondasunek izan ezik, jaitsierak izan zituzten urte arteko tasetan. Hain zuzen ere, erositako erregai mineralen balioa %20,5 gutxitu zen, hein handi batean prezioak behera egin zuelako. Gainera, metal arruntek eta beren manufakturek %12,1eko beherakada izan zuten, produktu kimikoen eta plastikoaren eta kautxuaren erosketen antzeko maila. Garraio materiala eta makinak eta aparatuak erosteak bakarrik lortu zuen aldakuntza tasa positiboa, baina, nolahi ere, ez zen nahikoa izan gainerako adarren uzkurdua konpentsatzeko.

EA Eren eta atzerriaren arteko merkataritzaren jatorria
18. taula

	Urte arteko aldakuntza tasak						Miloi €
	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (*)	2023(*)
Inportazioak	9,5	-1,6	-21,3	34,1	39,4	-8,9	26.796,5
ELGE	5,3	1,1	-17,5	26,7	32,8	-2,1	18.443,9
Europar Batasuna 27	6,3	0,7	-13,4	-13,4	23,2	0,8	13.537,9
Alemania	5,1	3,4	-12,2	17,3	20,4	5,3	3.970,8
Frantzia	5,2	-7,9	-10,0	28,4	27,2	-13,1	2.143,0
Erresuma Batua	-42,1	-17,8	-18,7	32,5	44,8	-39,8	581,1
Italia	7,7	-3,8	-11,5	33,7	17,5	0,1	1.326,5
AEB	14,0	85,6	-39,6	20,2	210,0	-13,8	1.804,7
Japonian	-8,9	-0,6	-31,4	37,4	37,9	4,1	272,8
Errusia	-38,5	192,1	-50,1	144,7	-39,4	-63,3	298,5
Txina	9,9	16,1	-6,7	33,4	30,8	-2,9	2.104,2
Brasil	126,1	-69,6	28,1	83,8	274,1	-17,0	1.326,1

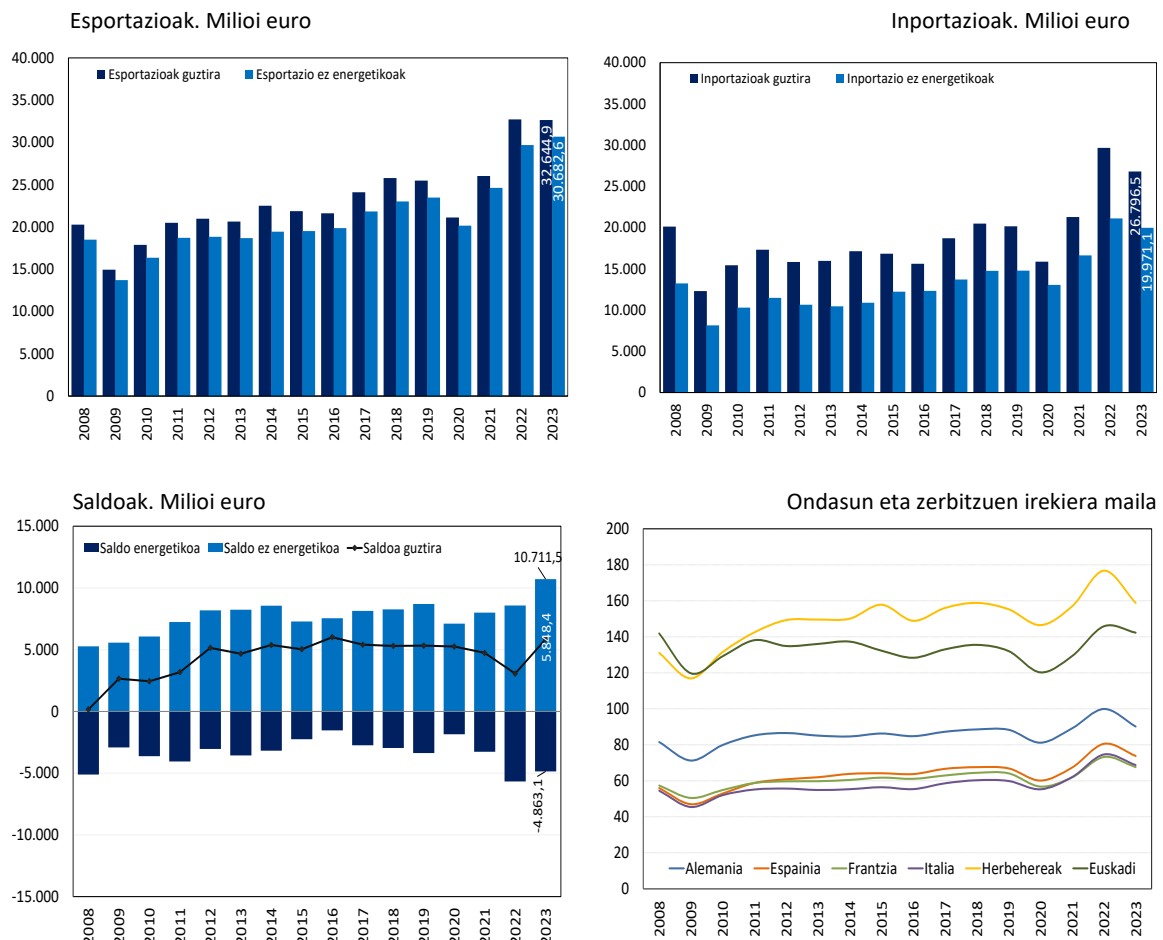
(*) Behin-behineko datuak.

Iturria: Eustat.

Inportazioen jatorriari dagokionez, beherakadak herrialde garatuetan (-%2,1) eta garatu gabekoetan (-%21,0) izan zuten eragina. Hala ere, uzkurdua nabarmenagoa izan zen azken horietan, eremu horretatik erregai mineralak inportatzen baitira nagusiki, eta horien prezioak jaitsi egin ziren. Nabarmenezkoa da Brasilek, Mexikok, Kazakhstanek, Irakek eta Libiak Euskadik erositako energiaren %50 baino gehiago hornitu zutela. Beraz, ulergarria da gorabidean dagoen eremutik datozen inportazioen balioaren uzkurdua nabarmenagoa izatea.

Esportazioetan ez bezala, ELGAko herrialdeetan eginiko salmentek behera egin zuten, baina euroaren eremuko inportazioek maila positiboan jarraitu zuten. Bereziki, ekipo ondasunen jardura sendoari esker, bai makineria, bai garraio materiala, eremuak 12.000 milioi euro inguruko produktuak saldu zizkien EAEko agenteei, eta maximo berri bat lortu zuen. Alemaniatik (EAEko hornitzaile nagusia) eta Italiatik egindako inportazioek azaltzen dute aparteko emaitza hori. Europar Batasunetik kanpo, bilakaera ez zen hain positiboa izan. AEBetatik energia inportatzen da nagusiki, eta horien erosketak %27,8 egin zuen behera, balantze osoa hondoratuz. Brasilen (-%17,0) eta Errusian (-%63) ere berdin gertatu zen.

EAEko kanpo merkataritza. Adierazle nagusiak
20. irudia

Iturria: Eustat EAEko datuentzat eta Datacomex eta Eurostat. 2023ko datuak behin-behinekoak dira.

Laburbilduz, esportazioen eta inportazioen aldakuntza tasak negatiboak izan ziren arren, eurotan lortutako balioak maximo historikoetatik oso gertu mantendu ziren. Esportazioen kasuan, salmenta guztizkoak zein energiaz bestelako salmentak hirugarren urtez jarraian lortu zituzten inoizko baliorik gorenak. Halaber, Euskadiko esportazioek ezarri duten errekor historiko berria EAEko ekonomiaren sendotasunarekin lerrotatuago dago; izan ere, 2023. urtean ez zuen petrolioaren salmentak ekarritako bultzada gehigarrikerik izan, duela bi urte kotizazioan goia jo baitzuen. Automobilgintzaren sektorea, Gasteizko Mercedes-Benz enpresaren furgoneten salmenta buru dela, EAEko kanpo merkataritzan duen lidergoa indartu zuen. Siderurgiak ere, hodian sektorea suspertu ondoren, bere posizioa indartu zuen, eta guztizko saldoak 5.848 milioi euroko superabita izateko bidean lagundu zuen.

Aitzitik, energiaren inportazioak %20,5 murriztu ziren, eta horrek 1.400 milioi euro baino gehiagoko murrizketa ekarri zuen, 2022an inportatutako zenbatekoarekin alderatuta. Uzkurdura hori energiaren esportazioetan erregistratutakoa (-%31,2) baino txikiagoa izan zen arren, energiaren saldoak defizit argia erakutsi zuen oraindik, 5.000 milioi eurora hurbilduz. Izan ere, energiaren sektorea Euskadiko inportazio guztien %25,5 da, baina %6,0 baino ez da esportazioen atalean. Mendekotasun energetiko esanguratsua erronka bat da Euskadirentzat oraindik ere.

2024ra begira, hazkunde tasa positiboan mantentzea da erronka, balioak 2023an erregistratutakoak bezain txikiak badira ere. Izan ere, Araba, Bizkai eta Gipuzkoako merkataritza bazkide nagusien ahulezia nabariagoa izaten hasi da aurtengo lehen hilabeteetan. Zehazkiago adierazita, esportazioak ia %16,0 beheratu ziren hiru hilabeteetan, eta martxoan %23,0 baino gehiago jaitsi ziren. Gasteizko Mercedes Benz lantegiaren produkzio geldialdiak, enpresa horrek Euskadiko esportazio guztien %15,0 inguru sortzen baititu, Europako ibilgailu berrien eskariaren atzerakada handiaren ondorio dira, orain arte ondo eusten ari zen osagaien segmenturaino hedatu baita. Gainera, Alemaniako merkatuaren jardun eskasak, EAEko ekonomiaren transakzio komertzialetarako funtsezko helmuga baita, atzerrirako salmenten beherakada ere eragin zuen. Aitzitik, Petronorren erregai salmenten susperraldiari esker, energia-sektorea %0,3 hazi zen, eta positiboan mantendu zen sektore bakarra izan zen, nahiz eta bere hazkundea ez zen nahikoa izan beste arantzel eremu batzuetako jaitsierak konpentsatzeko.

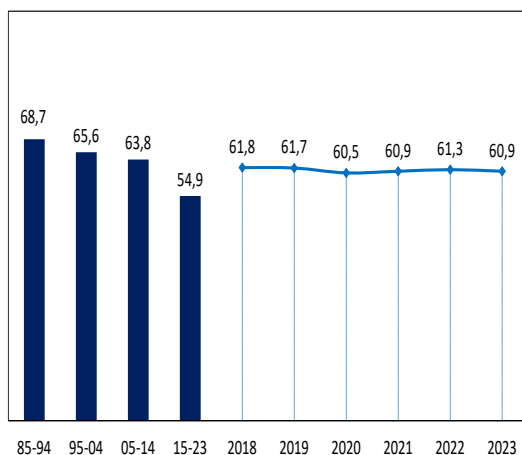
Azpimarratzekoa da martxoko urte arteko balantzerako abiapuntua hilabete horretako esportazioen zifra dela 2023an, 3.312 milioi euroko errekor historikoa lortu baitzuen, hamabi hilabete lehenago baino %26,5 gehiago. 2023ko azaroan bakarrik gainditu zituen 3.000 milioi euroko langa (3.151,8 milioi), eta abuztuan, ordea, 1.916,3 milioira jaitsi zen. Uzkurdurak inportazioei ere eragiten die, non martxoko 2.130,5 milioiek urte arteko %17,1eko murrizketa adierazten duten. Datozen

hilabeteetako bilakaerari itxaron beharko zaio jakiteko EAEko kanpo sektoreak beherakada horiek egonkortzea lortuko duen eta tasa positiboak berreskuratuko dituen, edo kontrakzioek bere horretan jarraituko duten.

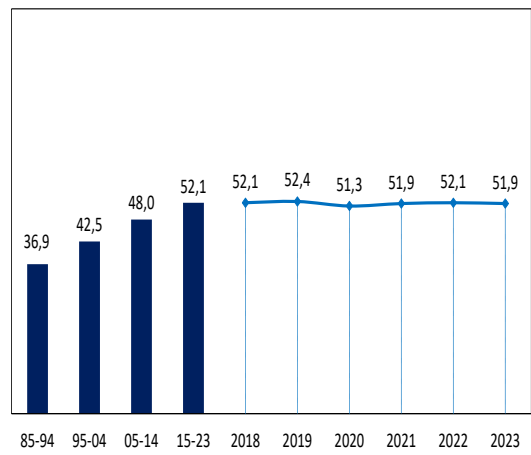
Lan merkatuari dagokionez, EAEko ekonomiak enplegua sortzen jarraitu zuen, eta 2008. urtetik hona inoiz jaso den landunen kopuru handiena erregistratu zuen. Hain zuzen ere, aldakuntza tasak azelerazio erritmoa moteldu zuen arren, ia 975.000 landun zeuden. Enpleguaren susperraldi horren ondorioz, langabeziak nabarmen egin zuen behera, eta, horrekin batera, partaidetzak gora egin zuen, lagun askok lan merkatuan sartu nahi zuelako.

Partaidetza tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
21. irudia

Gizonak

Emakumeak

Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat.

Horiek horrela izanda, biztanleria aktiboak azken bi urteetan erakutsitako goranzko bilakaerarekin jarraitu zuen, eta %0,1 hazi zen 2022ko datuekin alderatuta. Zehatz-mehatz azalduta, 1.056.000 pertsona aktibo zeuden, 2015etik izan den erregistrorik gorena. Aurreko aldietan ez bezala, igoera horretan emakumeak bakarrik izan ziren partaide (%0,4), eta gizonezkoen biztanleria aktiboa, berriz, %0,1 jaitsi zen. Era berean, bilakaera desberdina izan zen adin tarteen arabera, gazteenen artean

(%2,8) eta zaharrenen artean (%1,9) hazkundeak izan baitziren, tarteko tartearen jaitsierak konpentsatuz (-%2,4).

Hala eta guztiz ere, biztanleria aktiboak gora egin bazuen ere, partaidetza tasak zertxobait egin zuen behera bi sexuetan, lan egiteko adinean zegoen biztanlerian izandako gorakadak eraginda. Aitzitik, biztanleriaren zahartzearen ondorioz, lan bizitza asko luzatzen ari da, eta, ondorioz, erretirotik gertu dauden langileen partaidetza tasak aldakuntza tasa positiboak izan zituen, gainerako adin taldeetan ez bezala.

Okupazioaren bilakaerari dagokionez, lan merkatua aztertzen duten estatistika guztiek lehen aipatutako enpleguaren bizitasuna islatu zuten. Igoera horiek BJAk aurkeztutako %1,0 eta INEK argitaratzen duen BAI inkestak zenbatetsitako %2,9aren artean kokatu ziren. Bi mutur horien artean kokatu ziren Eustatek zenbatetsitako kontu ekonomikoen erregistroa (%1,7) eta Gizarte Segurantzako afiliazioa (%1,6). Bilakaera horrek azelerazio txiki bat ere erakutsi zuen 2023ko bigarren erdian, eta, horri esker, aurreko urteetako susperraldia sendotu egin zen, eta 1.000.000 landun izateko gutxi falta da.

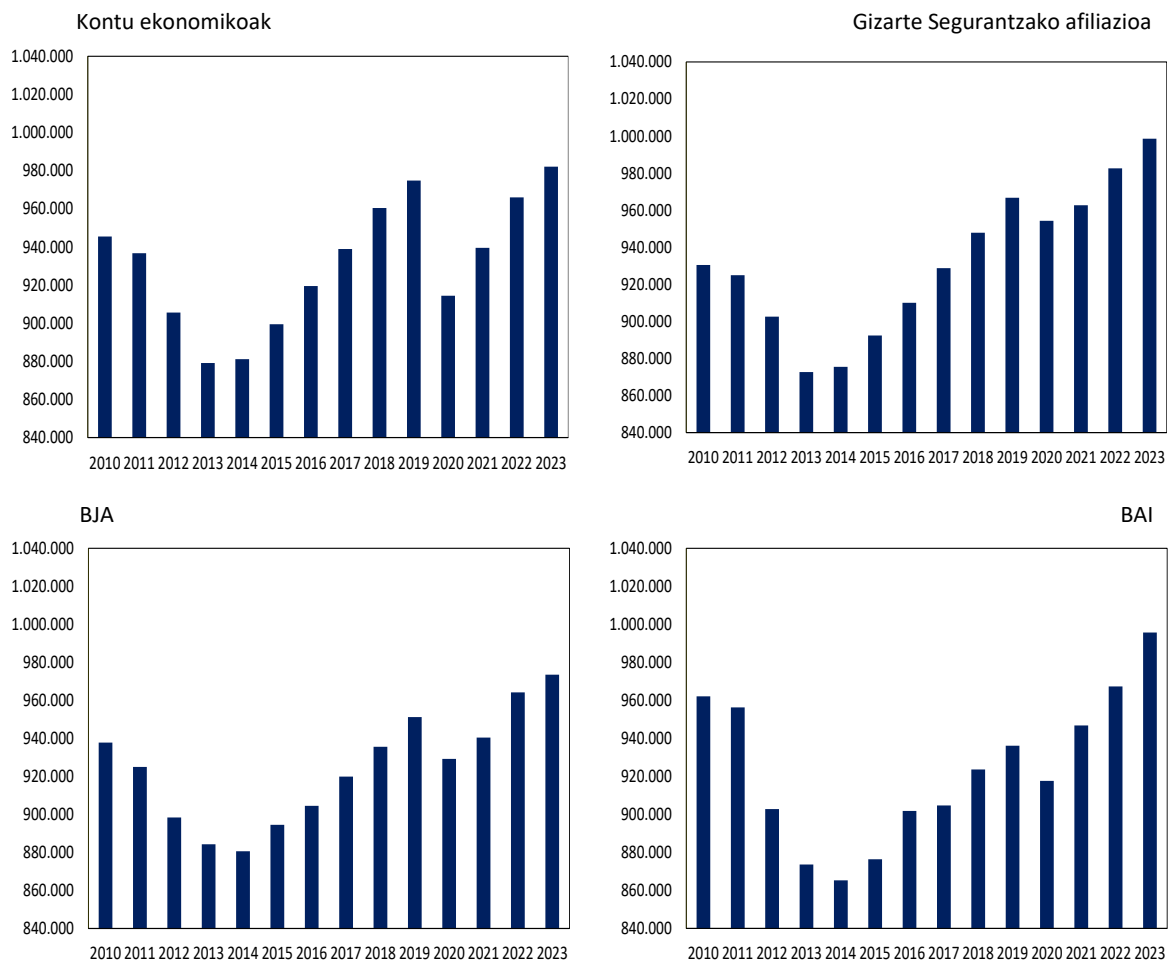
Lanaldi osoko lanpostu baliokideetan neurtutako enpleguaren gorakada BPGaren hazkunde erritmoen oso antzeko mailetan kokatu zen. Beraz, lanaren itxurazko produktibitateak %0,1 baino ez zuen egin gora. Aurreko ekitaldietan bezala, zerbitzuen sektorea dinamikoena izan zen berriro, %2,0ko aldakuntza tasarekin, turismoari lotutako adarren gehikuntza erritmo altuen ondorioz. Era berean, industriaren sektoreak (%1,0) eta eraikuntzaren sektoreak (%0,8) hazkunde tasa positiboak jaso zituzten, nahiz eta bi sektoreek ahulezia zantzuak erakutsi zituzten, azken urteetako tertziarizatze joera handiagorantz luzatuz.

Beste aldetik, Gizarte Segurantzako afiliazioak izandako bilakaera positiboa azpimarratu behar da, 998.000 kotizatzaile baino gehiago izan baitzituen, serie historiko osoan lortutako baliorik handiena. Hazkunde horiek apalagoak izan ziren 2023an aurreko urtean baino (%1,6 eta %2,1, hurrenez hurren), eta bai gizonezkoek (%1,4) bai emakumezkoek (%1,9) parte hartu zuten.

Soldatapekoen erregimen orokorreko afiliazioaren banaketa jarduera atalen arabera aztertuz, 2023an, berriro ere informazio eta komunikazioaren adarrak, telelanaren behin betiko sendotzeari esker, eta ostalaritzak, turismoaren gorakadaren ondorioz, hazkunde nabarmenak izan zituzten. Era berean, sektore publikoaren presentzia handia izan zuten hiru sekzioek, hau da, hezkuntzak,

administrazio publikoak, defentsak eta Gizarte Segurantzak, osasun jarduerak eta gizarte zerbitzuek, hazkunde tasa handiak lortu zituzten.

Enpleguaren bilakaera EAEn. Pertsonak
22. irudia

Iturria: Eustat, Gizarte Segurantzak eta INE.

Azterketa BJAk zehaztutako okupazio mailan zentratuz, enpleguak hirugarren urtez jarraian egin du gora, nahiz eta gorakadaren erritmoan moteltzeko joera gertatu den. Enpleguaren hazkundearen

erritmo motelago hori jardura ekonomikoan erregistratu zen moderazioaren ondorio izan zen, gertaera geopolitiko kaltegarrien eta inflazioaren etengabeko presioen ondorioz. Okupazioaren gorakada handiagoa izan zen emakumeen artean (%1,6) gizonen artean baino (%0,4), eta horri esker enplegu tasan bien artean dagoen aldea murrizten jarraitu ahal izan zen, hamar puntuko aldera ez baita iristen orain.

Enplegua sektoreka
19. taula

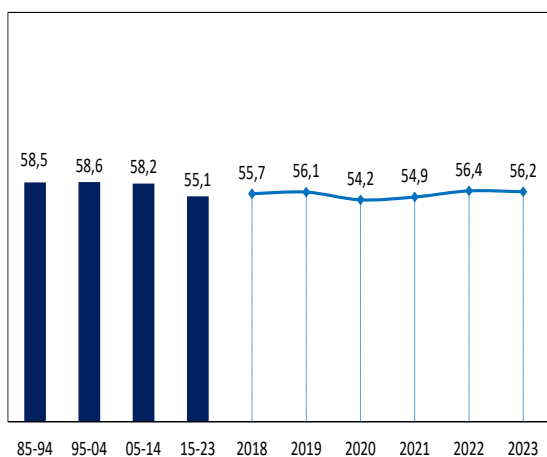
Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enplegua guztira	2,3	1,5	-6,2	2,7	2,8	1,7
- Enplegua lehen arloan	2,1	-2,8	-2,5	-1,6	-3,4	-1,5
- Enplegua industrian	1,7	0,8	-8,4	3,0	1,8	1,0
- Enplegua eraikuntzan	3,7	4,1	-8,7	1,6	2,1	0,8
- Enplegua zerbitzuetan	2,3	1,6	-5,4	2,9	3,3	2,0

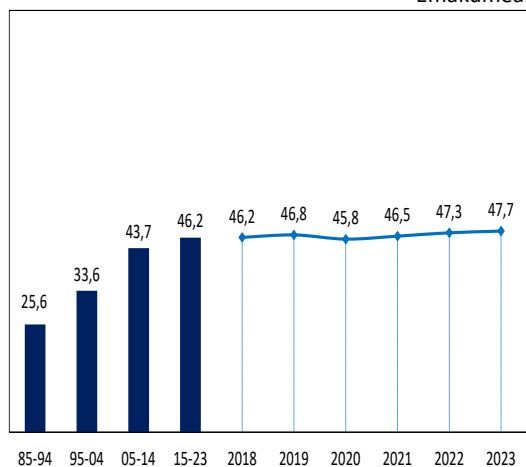
Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustateko datuetan oinarrituta.

Enplegu tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
23. irudia

Gizonak

Emakumeak

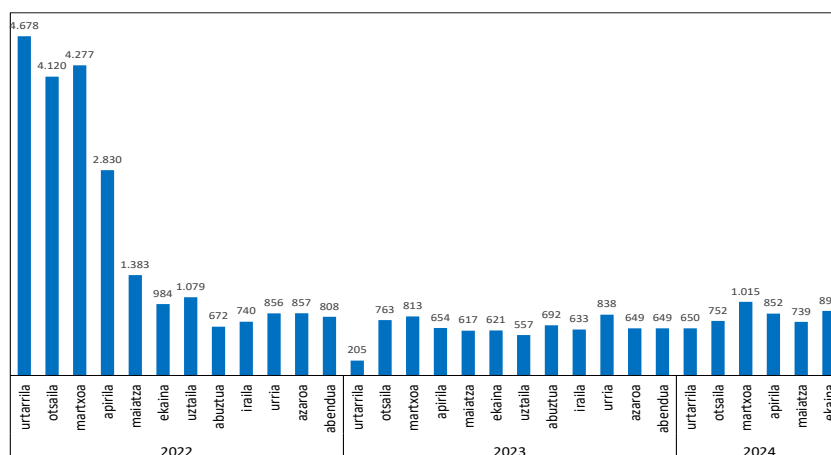
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.

Iturria: Eustat.

Adinari dagokionez, enplegu tasak izan zuen gorakada txikia (2022an %51,7 izan zen eta 2023an, berriz, %51,8), batez ere, zaharrenen okupazio tasak izan zuen bilakaerak eragin zuen, ia puntu bat igo baitzen, %44,6ko tasara iritsi arte. Era berean, gazteen enpleguaren susperraldia nabarmendu behar da (16 eta 24 urte bitarteko biztanleak), horien enplegu tasa %25,4koa izan baitzen, hau da, adin horretako pertsonen laurdena lanean ari da, gehienak prestakuntza jasotzen duten bitartean, eta hogeit hamar pertsonatik bat baino ez dago langabezia. Horrela, gazteen enpleguaren goranzko joera sendotu da, 2023an erregistrorik altuena lortu baitu 2008tik.

Beste aldetik, ABEEei dagokienez, nahiz eta egia den enpresek tresna hori asko erabili egin zutela pandemia hasi zenean, berau erabiltzeko orduan eskaini zen malgutasunaren ondorioz, hurrengo hilabeteetan nabarmen jaitsi zen haien erabilera. Horrela, zifra ia bostenera jaitsi zen, 2022ko hasieran aldi baterako lan erregulazioak eragindako 5.000 pertsonatik 1.000 pertsonatik beherako erregistroetara igaro baitzen 2023ko erdialdetik aurrera, 600 pertsona baino zertxobait gehiago abenduko datuekin. Kopuruak gora egin du pixka bat 2024ko lehen erdian, baina ez du mila pertsonengan eraginik izan, eta, beraz, lan merkatuan duen eragina oso txikia da gaur egun.

ABEEE egoeran dauden pertsonen bilakaera
24. irudia

Iturria: Gizarte Segurantzaren.

Era berean, 2023an zehar, enplegua arautzeko espedienteek pandemia hasi zenetik jaso den baliorik txikiena jaso zuten. Hain zuzen ere, 276 enplegu erregulazio espediente aurkeztu ziren Euskadin, 7.404 langileri eragin zietenak, hau da, aurreko urteko datuekin alderatuta %51,2 espediente gutxiago eta %62,6 pertsona gutxiago jaso ziren. Beste behin ere, gehienei (%88,8) aldi baterako lan erregulazioko espedienteek eragin zieten, eta %11,2ri soilik kontratua amaitzeko espedienteek.

Enplegua erregulatzeko EAEn baimendu diren espedienteak
20. taula

Kopurua

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Espediente kopurua	187	173	30.690	1.858	565	276
Eragindako langileak	3.187	2.449	210.019	32.723	19.772	7.404
<i>Dosier mota</i>						
- Lanaldia murriztekoa	355	219	26.243	3.332	1.265	525
- Behin-behineko etetea	2.299	1.933	182.463	28.477	18.070	6.051
- Kontratua amaitzekoa	533	297	1.313	914	437	828

Iturria: Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila

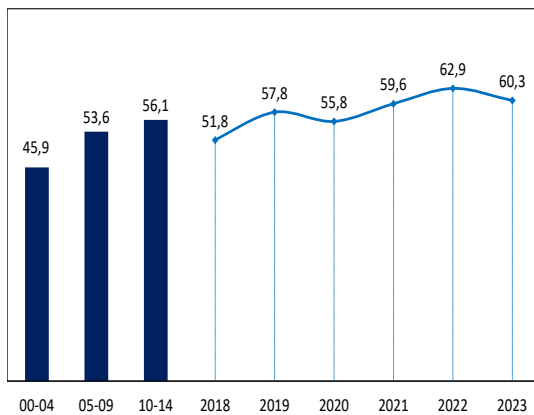
Produktibitatearen eta enpleguaren faktore erabakigarrietako bati dagokionez, hala nola biztanleriaren hezkuntza mailari dagokionez, horrek erregistro oso nabarmenak ezarri zituen berriro. Zehazki, hirugarren mailako ikasketak dituzten 30-34 urteko biztanleen ehunekoari dagokionez (%64,8), nabarmen gainditu zituen Espainiako (%50,6) eta Europar Batasuneko (%43,9) erregistroak. Azpimarratzekoa da emakumeen goi mailako prestakuntzaren bilakaera positiboa (%66,1 izan zen 2022an eta %69,4, berriz, 2023an). Halaber, ikasketak behar baino lehen uztearen tasak oso balio txikiak izaten jarraitu zuen, %5,6tik %6,4ra pixka bat igo zen arren, baina Espainiako erregistroetatik (%13,7) eta Europar Batasuneko-27tik (%9,5) urrun daude.

Era berean, beste behin ere, prestakuntza gehien duten pertsonen enplegu tasa handiagoa izan dute. Hala ere, goi mailako titulazioa duten landunen ehunekoak gora egin duenez (%60 baino gehiago), baliteke langile batek bere kategoriatik beherako baldintzak eta ordainsariak dituen enplegu batean lan egiten bukatzea.

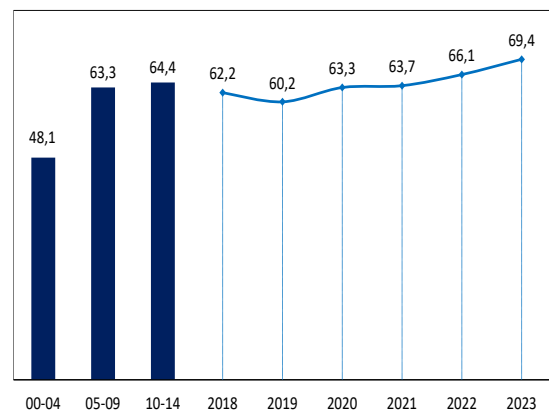
Zehatz-mehatz azalduta, egiaztatuta duten prestakuntza beharrezkoa ez den langileen portzentaje handiena duen Europako eskualdeetako bat da Euskadi, Eurostatek egindako 2023 Estatistika Atlasaren arabera. Erakunde horrek gainkualifikazio tasa honela definitzen du: goi mailako ikasketak dituzten eta goi mailako ikasketak behar ez dituzten 25 eta 64 urte bitarteko pertsona okupatuen ehunekoa, gaikuntza apaleko edo ertaineko lanpostuetan lan egiten dutenak. Euskadin, 2022ko datuekin, tasa hori %39,1ekoa zen, eta Espainian eta EB-27n, 2023ko datuekin, %35,5ekoa eta %21,4koa, hurrenez hurren.

Goi mailako hezkuntza (30-34 urte bitarteko taldea)
25. irudia

Gizonak

Emakumeak

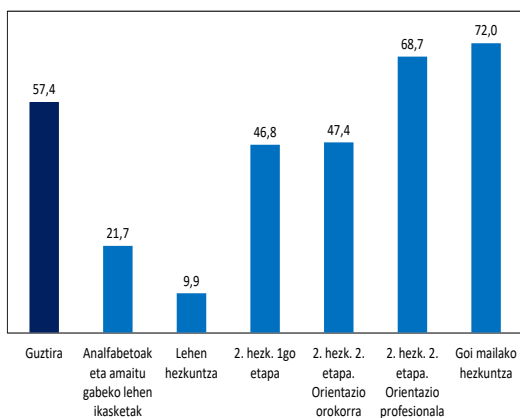

Iturria: Eurostat.

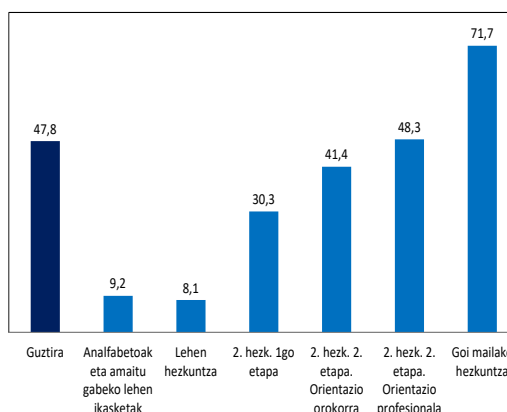
Aldi berean, enpresek lanpostu hutsak betetzeko dituzten zailtasunak langileek eskaintzen dituzten profilen eta enpresek eskatzen dituztenen arteko desorekaren isla dira. Horrez gain, zahartze demografikoa ere badago, nahi den lan profila bilatzea are gehiago zailtzen duena eta gero eta pentsiodun eta pertsona gutxiago aktibo egotea eragiten duena. Ondorioz, pentsio bat jasotzen duen pertsona bakoitzeko kotizatzaile ratioa 1,95era jaitsi zen 2023ko abenduan, Estatuko batez bestekoaren azpitik (2,28).

Enpleguaren bilakaera hezkuntza mailaren arabera. 2023. urtea
26. irudia

Enplegu tasa. Gizonak

Enplegu tasa. Emakumeak

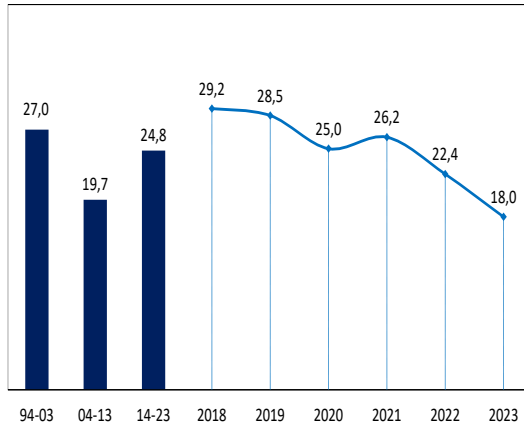
Iturria: INE.

Ohar positibo gisa, nabarmendu behar da enpleguaren kalitatea hobetu dela bai gizonen artean, bai emakumeen artean. Izan ere, emakumeen behin-behinekotasun tasa %29,3tik %25,0ra jaitsi da. Gizonena, berriz, 2022ko %22,5etik 2023ko %18,1era murriztu da. Hobekuntza 2021etik aurrera baieztatu zen, behin lan erreforma onartuta, eta Euskadiko aldi baterako kontratuen proportzioa (%21,6) pixkanaka euroguneko batez bestekora hurbiltzen ari da (%14,4).

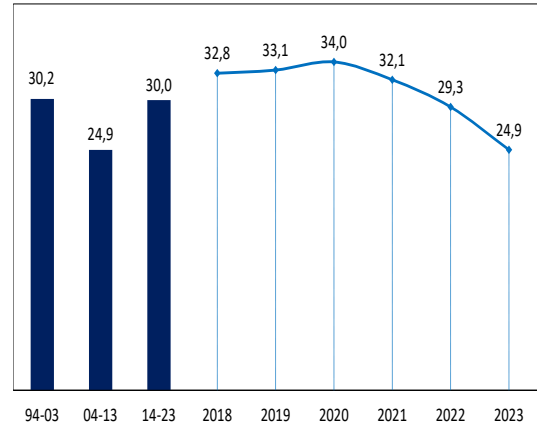
Bestalde, lanaldi partzialeko lana, kasu jakin batzuetan prekariedade arazotzat jotzen dena, askotan borondatezkoa ez delako, eragin berezia izan zuen berriz ere EAEn, Estatuko rankingaren buru izan baitzen kontratu mota hori duten pertsonen proportzioan. Hain zuzen ere, lanaldi partzialean lan egiten duten pertsonen ehunekoa %16,1ekoa izan zen 2023an, aurreko urteko %15,8arekin alderatuta apur bat gora egin ostean, Estatuan jasotakoa %13,3 izan zen bitartean. Beste behin ere, emakumeak izan ziren enplegu mota hori gehien erabili zuenak, horietako askok lanaldi murrizketak hartu zituztelako familia eta lana uztartzeko. Bi sexuen arteko alde hori nabarmena zen, baina are handiagoa egin zen iaz. Izan ere, lanaldi partzialeko enpleguaren hazkunde guztia emakumeek bete zuten, eta gizonen artean, aldiz, ehunekoak behera egin zuen.

Aldi baterako enplegu tasa soldatapeko guztiekiko
27. irudia

Gizonak

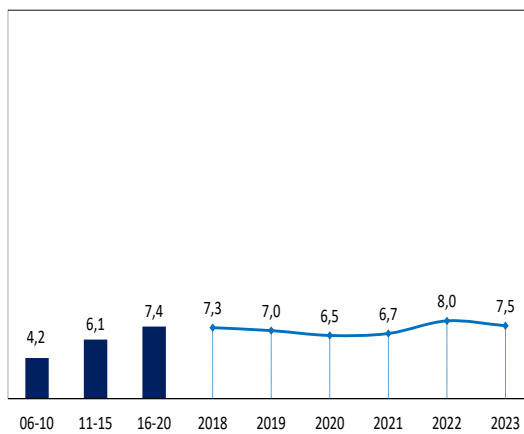
Emakumeak

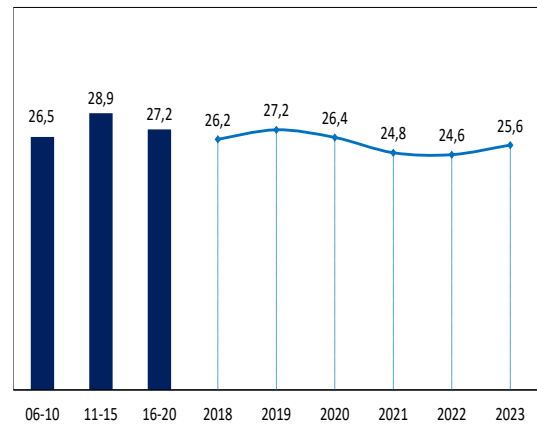
Iturria: Eustat.

Lanaldi partziala duten landunek okupatu guztiekiko
28. irudia

Gizonak

Emakumeak

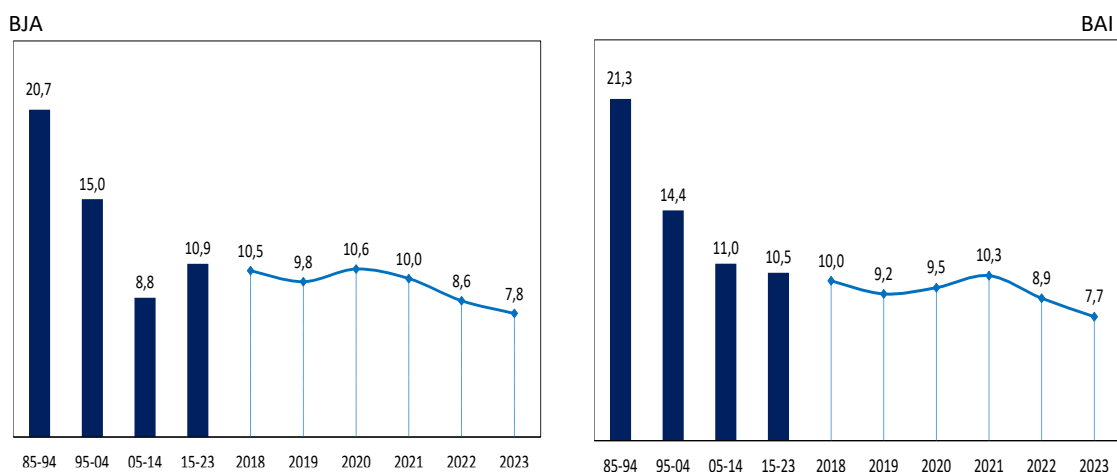
Iturria: INE.

Diferentzia horren arrazoi nagusietako bat da emakumeak gehiengoarekin direla lanaldi partzialeko enpleguak eskaintzen diren sektoreetan, hala nola etxeko lanetan, garbiketan, ostalaritzan, merkataritzan, jarduera administratiboetan eta jolas jardueretan. Era berean, emakumeak dira normalean familia zaintzaren ardura bereganatzen dutenak, eta, beraz, zailtasun gehiago dituzte lanaldi osoko lanpostuak onartu ahal izateko.

Lehen aipatutako enpleguaren portaera onari esker, langabeen kopuruak beheranzko joerari jarraipena eman zion. Hain zuzen ere, azken urtean lan egin nahi zuten 82.000 pertsonak baino gutxi batzuk gehiagok ez zuten lanik lortu, 2008tik jaso den kopururik txikiena baita, urte horretan ez baitzen 40.000 lagunetara heltzen. Jaitsiera hori askoz ere handiagoa izan zen emakumeen artean (-%11,7) gizonen artean baino (-%5,4).

Aurrekoaren ondorioz, langabezia tasak beheranzko joerarekin jarraitu du 2021etik, eta %7,7-%7,8 inguruan kokatu da, eurogunean jasotzen diren tasetatik oso hurbil kokatuta baitago jada. Emakumeen langabezia tasak bilakaera ona izan zuen (%9,1etik %8,0ra gutxitu da), baina gazteen langabezia tasa ere azpimarratu behar da, bilakaera ona izan duelako (%17,6an kokatu da), 2020an jaso zuena (%25,3) baino askoz ere beherago.

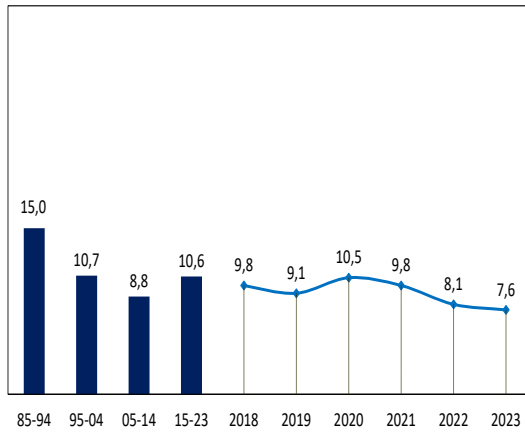
Langabezia tasaren bilakaera EAEn
29. irudia

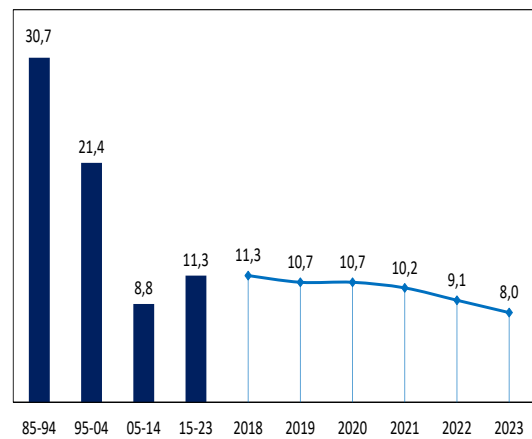
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat eta INE.

Langabezia tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
30. irudia

Gizonak

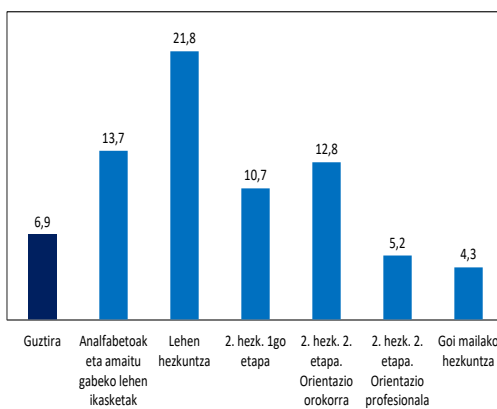
Emakumeak

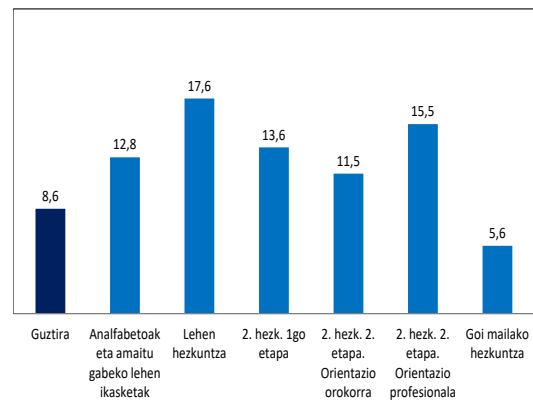
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat.

Langabeziaren bilakaera hezkuntza mailaren arabera. 2023. urtea
31. irudia

Langabezia tasa. Gizonak

Langabezia tasa. Emakumeak

Iturria: INE.

Hain zuzen ere, goi mailako hezkuntzan dago langabezia tasarik txikiena: gizonen kasuan %4,3an dago eta emakumeen kasuan, berriz, %5,6an. Era berean, bigarren etapa profesionaleko langabezia tasak emaitza onak izan ditu, teknologiaren esparruan gertatzen ari diren aldaketak aprobetxatuz, ikasketa maila horrekin lotutako lanpostuen eskaria ahalbidetzen baitu.

Azkenik, kontratazio mugagabearen bilakaerak behin-behinekotasunari dagokionez aipatutako alderdi positibo guztiak indartzen ditu, serie historiko osoko enplegu finkoen kopururik handiena lortu baitzen. Hain zuzen ere, 2023an 162.617 kontratu mugagabe sinatu ziren, eta horiek mugagabe bihurtu ziren 23.875 kontratu gehitu behar zaizkie. Horrela, kontratu horiek guztiak guztizkoaren %25,5 izatera pasa ziren, baina 2022aren aurreko urteetan proportzioa %10etik behera geratu zen.

Kontratu finko horien artean, 75.000 inguru lanaldi osokoak izan ziren, hau da, sinatu ziren kontratu mugagabe guztien %46,6. Bestalde, kontratu guztien %21,6 aldizkako finkoak dira, 35.000 pertsona baino gehiago. Pertsona horiek lanpostua bermatuta dute, nahiz eta urteko hamabi hilekoetan ez duten lanik egingo. Azkenik, kontratu mugagabe berrien heren batek lanaldi partzialak egiten ditu.

Erregistratutako lan kontratuen bilakaera
21. taula

	Kontratuak		Urte arteko aldakuntza tasa (%)				
	2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Guztira	706.271	3,9	0,7	-30,3	21,7	-6,9	-8,4
Lanaldi osoko mugagabeak	75.753	18,2	-10,8	-29,5	31,3	155,3	9,9
Obra edo zerbitzukoak	0	3,4	-2,4	-28,9	12,0	-81,9	-
Abagunekoak	227.627	7,2	4,5	-29,8	22,7	3,5	-7,6
Lanaldi laburrekoak	257.703	3,1	2,6	-34,2	26,0	-3,5	-18,6
Prestakuntzakoak (*)	6.391	6,9	-17,2	-35,7	50,9	-5,0	-10,0
Gainontzekoak	138.797	-3,7	-5,9	-18,5	15,3	10,6	27,4

(*) Prestakuntzako kontratuetan, lanaldi laburreko praktika kontratuak sartzen dira.

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Enplegurako Estatuko Zerbitzu Publikoaren (SEPE) datuak erabiliz.

Prezioen analisiari dagokionez, eta BPGaren deflatorearekin hasita, urteko batez besteko hazkunde tasa zortzi hamarren jaitsi zen, %4,0raino, azken bi urteetako goranzko bidea geldituz. Adierazlea osatzen duten elementu guztiek parte hartu zuten gorakada txikiago horretan, esportazioaren eta inportazioaren deflatoreen bilakaera nabarmenduz, 2023an energia prezioek izan zuten moderazio nabarmenari esker.

KPIarekin jarraituz, indize horrek moteltzeko joera esanguratsua izan zuen, batez ere, lehen ere aipatu den lehengai energetikoen prezioen merkatzeak, azken urteetan izandako eskaintzaren asalduren pixkanakako ezabaketak eta moneta politiken gogortzeak bultzatuta. Hain zuzen ere, 2023ko lehen seihilekoan, 2022ko erdialdean hasitako beheranzko joerarekin jarraitu zuen inflazioak, eta ekainean (%2,3) 2021eko martxotik inoiz jaso den baliorik txikiena jaso zuen. Harez geroztik, 2024aren hasieran, zertxobait igo da inflazioa, urte arteko aldakuntza tasa %3,0tik gora kokatuz.

Kontsumoko prezioen indizearen banaketa
22. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inflazioa guztira	1,6	1,0	-0,1	3,1	8,0	3,6
Azpiko inflazioa	0,9	1,0	0,8	1,0	5,1	6,2
KPI landutako elikagaiak	0,9	0,6	1,7	1,4	10,2	12,5
KPI industriako ondasunak	-0,1	0,3	0,3	1,0	4,7	4,7
KPI zerbitzuak	1,5	1,6	0,7	0,7	3,3	4,3
Hondarreko inflazioa	4,6	0,7	-4,0	12,0	19,5	-6,4
KPI landugabeko elikagaiak	2,9	1,3	4,0	2,6	10,8	7,3
KPI energia	5,9	0,3	-9,4	20,9	26,6	-17,0

Iturria: INE.

Beraz, 2023an zehar inflazioak erakutsi duen bilakaeran energia prezioen moteltzea izan zen eragile nagusia, %17,0 merkatu baitziren, 2022an osagai horrek izan zuen hazkunde handiarekin (%26,6 garestitu ziren) kontrastean. Petrolioaren, gasaren eta elektrizitatearen merkatzeak azaltzen du

bilakaera hori, baita iaz erregistratu ziren igoera nabarmenekin erlazionatutako oinarrizko efektuek ere.

Petrolioaren prezioek, hain zuzen ere, gorabehera nabarmenak izan zituzten iazko urtean zehar. 2022ko bigarren zatian izandako beherakada handiaren ondoren, non upeleko salneurria 130 dolarretik 80 dolarrera igaro baitzen, Brent motako petrolioak inguru horretan kotizatu zuen iaz. Hala eta guztiz ere, gorakada bat izan zuen 2023ko hirugarren hiruhilekoan, lehen seihilekoa nahiko egonkorra izan eta urteko azken hiruhilekoan berriro behera egin ostean. Apaltzeko joera hori, batez ere, AEBetan urte amaieran murriztu zen eskariaren bilakaerak eta Europaren ahultasun ekonomikoak azaldu zuten. Gaur egun, upelaren prezioa 80 dolarretik gorakoa da, eta gorabehera puntualak ditu.

EAEko kontsumo prezioen indizea
23. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Indize orokorra	1,6	1,0	-0,1	3,1	8,0	3,6
- Janariak eta alkoholik gabeko edariak	1,5	0,9	2,8	2,0	11,2	11,1
- Edari alkoholdunak eta tabakoa	2,2	0,3	0,2	0,4	4,3	7,0
- Jantziak eta oinetakoak	1,1	1,0	1,0	1,0	2,8	2,0
- Etxebizitza	2,5	-1,5	-3,3	11,3	15,8	-12,0
- Etxeko hornidura	0,3	1,0	0,5	1,9	6,6	6,0
- Medikuntza	0,2	0,4	0,5	0,8	0,6	2,3
- Garraioa	3,4	2,7	-3,6	7,2	11,2	0,3
- Komunikazioak	2,4	0,9	-1,1	-3,0	-1,2	3,2
- Aisia eta kultura	-0,4	-0,2	-1,1	-0,1	3,2	4,6
- Irakaskuntza	1,0	1,0	1,1	0,9	1,6	1,9
- Hotelak, kafeak eta jatetxeak	1,9	1,9	1,2	1,2	6,0	6,2
- Besteak	0,7	1,6	0,9	1,3	3,8	5,4

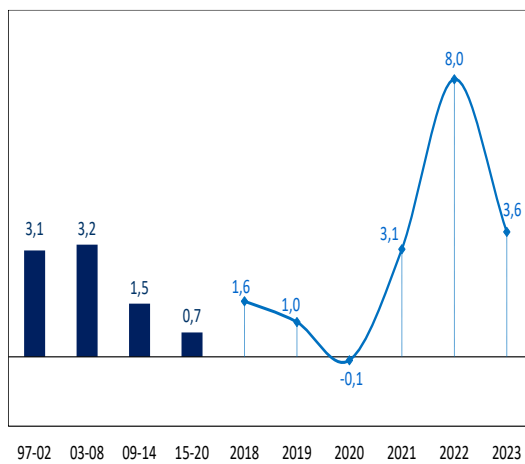
Iturria: INE.

Orobat, gas naturalaren prezioen moteltzeak nabarmen lagundu zuen jaitsierako inflazio prozesuan 2023an zehar. Horrela, lehengai horren prezioa jaitsi egin zen, 2023ko urtarrilean MWWha 75 eurotik gorakoa ordaintzetik urtearen erdialdean 20 eurotik gorako ordaintzer igaro zen arte, Europar Batasuneko inbentario maila altuaren eta Errusiaren ordezeko herrialdeetatik etorritako horniduraren gorakadaren ondorioz.

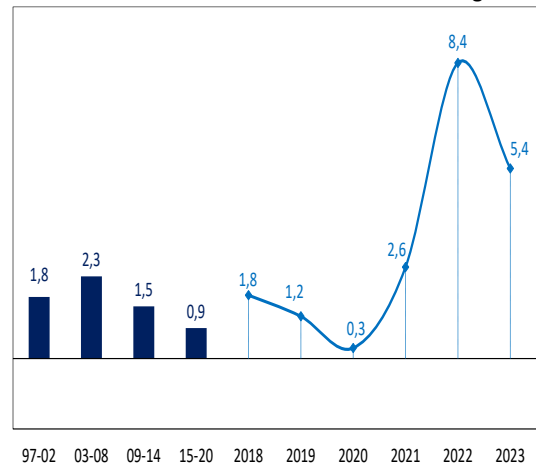
Aitzitik, azpiko inflazioa, inflazio orokorra ez bezala, nabarmen hazi zen, serie historiko osoko erregistrorik handiena ezarriz (%6,2). Goranzko bilakaera hori elikagaien prezioek izan zuten gorakada biziak baldintzatu zuen. Hori horrela izanda, landutako elikagaiek maximo historikoa ezarri zuten urte hasieran (%16,5), eta hurrengo hilabeteetan moteldu egin zen garestitzearen erritmoa. Garestitze horren atzean, batez ere, elikagaien nazioarteko prezioen eta nekazaritzako salneurrien igoera egon zen. Bestalde, ondasun industrialek aurreko urteko erregistro bera markatu zuten (%4,7), nahiz eta beheranzko joera nabarmena izan zuten 2023an zehar. Azkenik, zerbitzuek goranzko erregistroak aurkeztu zituzten, aisialdiarekin lotutako partidetan izandako garestitzearen ondorioz, eskari handia dutelako.

KPIaren bilakaera
32. irudia

Indize orokorra: EAE

Indize orokorra: Eurogunea

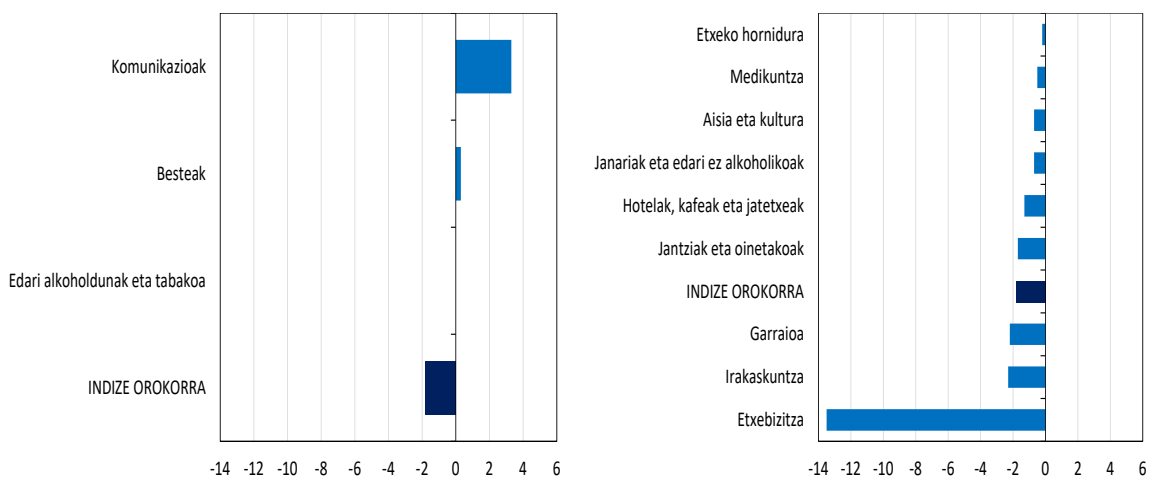

Iturria: INE eta Eurostat.

Bestalde, elementu gorabeheratsuenean, hondar inflazioa osatzen baitute, kontrako joera erakutsi zuten. Alde batetik, landu gabeko elikagaiak balio altuetan mantendu ziren, eta produktu energetikoak, berriz, iaz maximo historikoetara iritsi ondoren (%28,2), 2023an minimo historikoak izan zituzten (-%16,5). Mugimendu horien ondorioz, hondar inflazioa balio negatiboetara itzuli zen (-%6,4).

Lehenago ere adierazi den bezala, indize orokorra osatzen duten taldeen artean inflazio tasa altuena jaso zuena elikadurarena eta alkoholik gabeko edariena izan da (%11,1), elikagaien lehengaien goranzko bilakaera dela eta. Halaber, hotelak, kafetegiak eta jatetxeak biltzen dituen taldeak batez besteko historikoaren gaineko balioa aurkeztu zuen, mugikortasunean eta zerbitzu mota horien eskarian izandako bultzadagatik. Aitzitik, energiarekin zerikusia duten taldeek izan zituzten hazkunde tasa apalenak. Hala, etxebizitzaren zerbitzuak %12,0 merkatu ziren, argindarraren prezioak behera egin zuelako, eta garraio taldeak ia hamaika puntu egin zuen behera, 2022ko %11,2tik 2023ko %0,3ra.

EA Eren eta Eurogunearen arteko inflazio tarteak. 2023ko batez besteko balioak
33. irudia

Iturria: INE eta Eurostat.

Datozen hilabeteetan 2023an izandako inflazioaren moteltze nabarmenak bere horretan jarraitzea aurreikusten da, baina jaitsiera erritmoa motelagoa izango da, krisi energetikoan hartutako neurri fiskalak pixkanaka bertan behera geratuko direlako eta zerbitzuen inflazioak bere horretan jarraituko duelako. Era berean, euroguneko inflazioak beheranzko joera aurkeztu zuen, baina nabarmenagoa, urte amaieran erregistrorik apalenak ezarriz. Hala ere, aldea ia bi puntu negatibokoa izan zen, batez ere energia prezioen jaitsieraren ondorioz, zeren eta haien eragina handiagoa baita EAEn eurogunean baino.

Prezioak aztertzen dituzten gainerako adierazleen antzera, IPRI indizeak ere beheranzko joera esanguratsua erakutsi zuen. Zehatz-mehatz adierazita, 2022an serie historiko osoko baliorik handiena (%21,8) ezarri ondoren, balio negatiboetan kokatu zen 2023an (-%1,7), energiaren prezioen jaitsieran eta hornidura kateen tentsioan oinarrituta. Jaitsiera horren isla da energiaren taldearen bilakaera (%18,8), IPRI osatzen duten gainerako taldeek aldakuntza tasa positiboak izan zituzten bitartean. Hala ere, 2023ko abenduaren erdialdetik, Gazako gerragatik Ekialde Hurbilean sortu diren ziurgabetasunek itsas garraioaren epeak eta kostuak igo dituzte, eta horrek energiaren prezioak gorarazi ditzake.

EAEko industriako prezioen indizea
24. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Indize orokorra	3,2	1,4	-3,1	7,3	21,8	-1,7
- Kontsumoko ondasunak	2,1	-0,3	1,9	2,8	9,5	9,1
- Kontsumo iraunkorrak	-0,5	1,9	0,9	1,8	4,5	5,4
- Kontsumo iragankorrak	2,5	-0,7	2,1	3,0	10,3	9,6
- Ekipamendu ondasunak	1,9	1,6	0,8	0,1	4,2	5,1
- Bitarteko ondasunak	2,6	0,0	-0,5	7,1	18,5	4,7
- Energia	7,8	5,0	-15,1	20,6	52,4	-18,8

Iturria: Eustat.

Negoiazio kolektiboari dagokionez, 2023aren amaieran izan zuen bilakaera nabarmena azpimarratu behar da, langile guztien %63,8k hitzarmenak eguneratuta baitzituzten, eta %5,6k baino ez baitzituzten hitzarmenak indargabetuta eta estaldurarik gabe. Erregistro horiek onenak dira, bai

indarrean dauden hitzarmenak dituzten langileen ehunekoari dagokionez, bai eroritako hitzarmenak dituzten pertsonen ehunekoari dagokionez, konparazio homogeneo bat egin daitekeen lehen alditik (2012), urte horretan onartu baitzen lan merkatuaren erreforma.

Hain zuzen ere, 2023an 321 lan hitzarmen erregistratu ziren, 211.932 langileren lan baldintzak berriro zituztenak, hots, aurreko urteko kopurua ia bikoiztuz. Igoera hori gizonen eta emakumeen artean gauzatu zen. Hala, 2022an gizonen %49,5ek zuten indarrean hitzarmena, eta 2023an, berriz, %68,1ek. Emakumeen kasuan, 2022ko %40tik 2023ko %58,2ra igo zen.

Hitzarmenetan adostutako soldata igoerak
25. taula

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Indarrean dauden hitzarmenak	1,9	2,0	1,7	1,2	4,1	4,2
- Urtean zehar sinatutakoak	2,2	2,3	1,2	1,1	4,1	4,7
Negoiazio esparruaren arabera:						
- Sektoreko hitzarmenak	2,0	2,1	1,7	1,0	3,9	4,3
- Enpresako hitzarmenak	1,6	1,8	1,7	1,9	4,7	4,1

Iturria: Lan Harremanen Kontseilua.

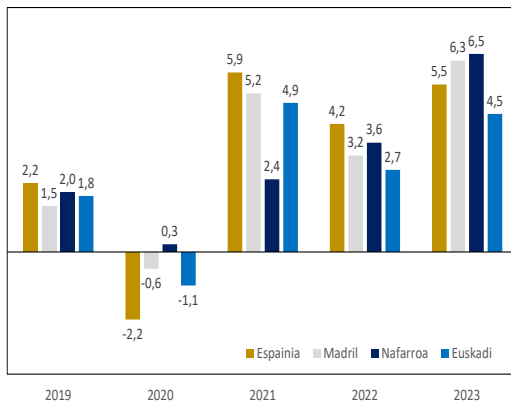
Azkenik, 2023an zehar erregistratu ziren hitzarmenetan onartu zen batez besteko soldata igoera handia aipatu behar da, gorakada hori %4,7koa izan baitzen. 2008. Urtetik inoiz lortutako baliorik altuena da, eta, gainera, aurreko urtean ez bezala, 2023an hitzarmenetan adostutako batez besteko igoera abenduko urte arteko inflazioaren (%3,1) eta urte osoko batez besteko inflazioaren (%3,6) gaineratik kokatu zen.

Espainiako Estatistikako Institutuak argitaratzen duen lan kostuen hiruhilekoko inkestaren datuen arabera, 2023an langile bakoitzeko lan kostuen urte arteko aldakuntza tasa %4,5ekoa izan zen Euskadin, eta 2022an gertatu zen bezala, portzentaje hori neurritsua eta txikiagoa da Espainian (%5,5), Madrilen (%6,3) eta Nafarroan (%6,5) jaso zirenak baino, adibide esanguratsu batzuk aipatzearren. %4,5eko igoera orokorrean, industria sektoreak izan zuen hazkunderik handiena (%6,7), ondoren eraikuntzak (%4,9) eta zerbitzuek (%3,8). Azken horiek igoera leun samarra izan zuten, 2021ean eta 2022an gertatu zen bezala.

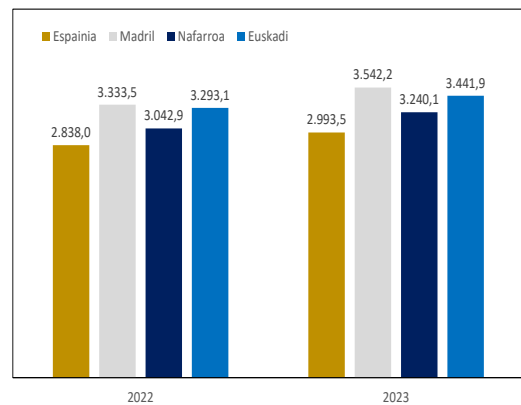
2023an kostuen hazkundera txikiagoa izan zen arren, batez besteko euroei dagokienez, Euskadi (3.442 euro 2023an) lan kostu handienak dituzten autonomia erkidegoetako bat izan zen berriro, Madrilen atzetik (3.542 euro) eta Nafarroan aurretik (3.240 euro), Espainiako batez besteko kostua (2.994 euro) %15 batean gaindituz.

Lan kostu osoa langile bakoitzeko 2019-2023
34. irudia

Urte arteko aldakuntza tasak

Batez besteko euroak

Iturria: LKHI-INE

Ameco eta Eustaten datuen arabera, EAEko orduko batez besteko lan kostuen igoera oso apala izan zen 2023an (urte arteko tasan neurtuta), %0,7ra mugatu baitzen. Tasa hori urrun dago Espainian jasotako %6,7tik, EB-15eko %4,6tik eta EB-27ko %5,0tik. Portaera horrek aurreko urteetako joerari jarraitzen dio. Izan ere, orduko lan kostuen igoera nabarmen moteldu zen Euskadin, beste ekonomia batzuekin alderatuta.

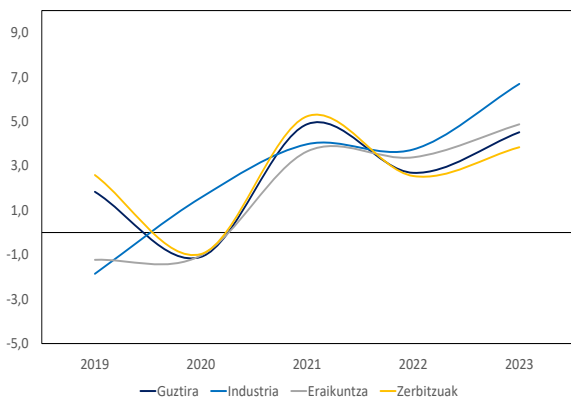
Azken hiru urteetan, erreferentziatzko ekonomien hazkunde ia uniformeei esker, Euskadik aurreko urteetako posizio berari eutsi dio. Orduko batez besteko lan kostuei dagokienez, EAE AEBen (36,5 euro/orduko), Alemaniaren (33,8 euro/orduko), Austriaren (31,8 euro/orduko), EB-15en (29,5 euro/orduko) eta EB-27ren (26,6 euro/orduko) atzean dago kokatuta eta Espainiaren (25,1 euro/orduko) eta, azkenik, Txekiar Errepublikaren (18,9 euro/orduko) aurretik. Azken bi urteetako

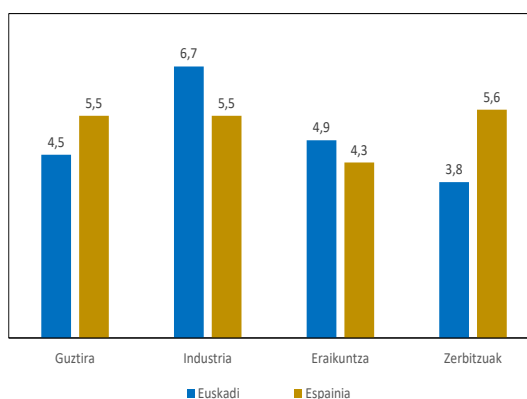
hazkundeak txikiagoak izan badira ere, EAeren hasierako posizioa egonkor mantendu da tarteko posizio horretan.

Lan kostu osoa sektoreko langile bakoitzeko. Urte arteko aldakuntza tasak
35. irudia

Alderaketa 2019-2023

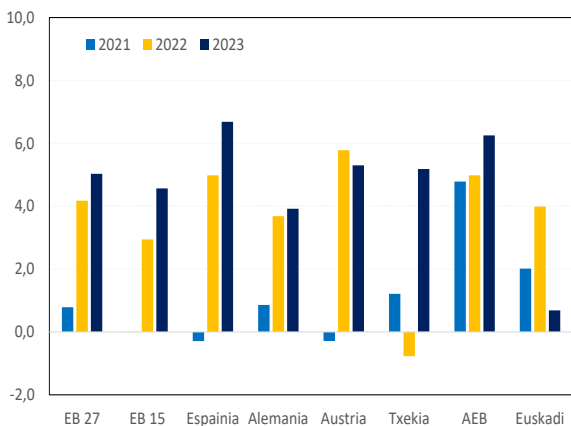
Alderaketa Euskadi-Espainia

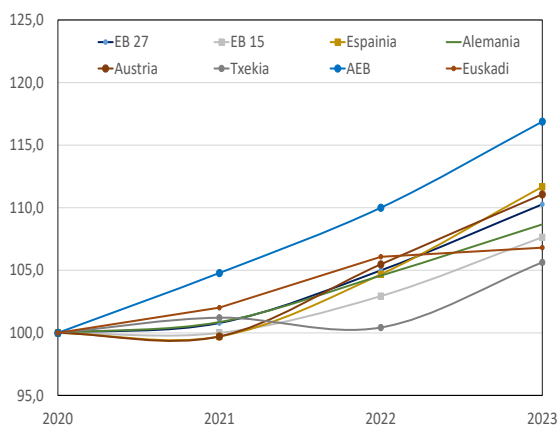
Iturria: LKHI-INE

Lan kostu nominala orduko
36. irudia

Urte arteko aldakuntza tasak

2020. urtea=100

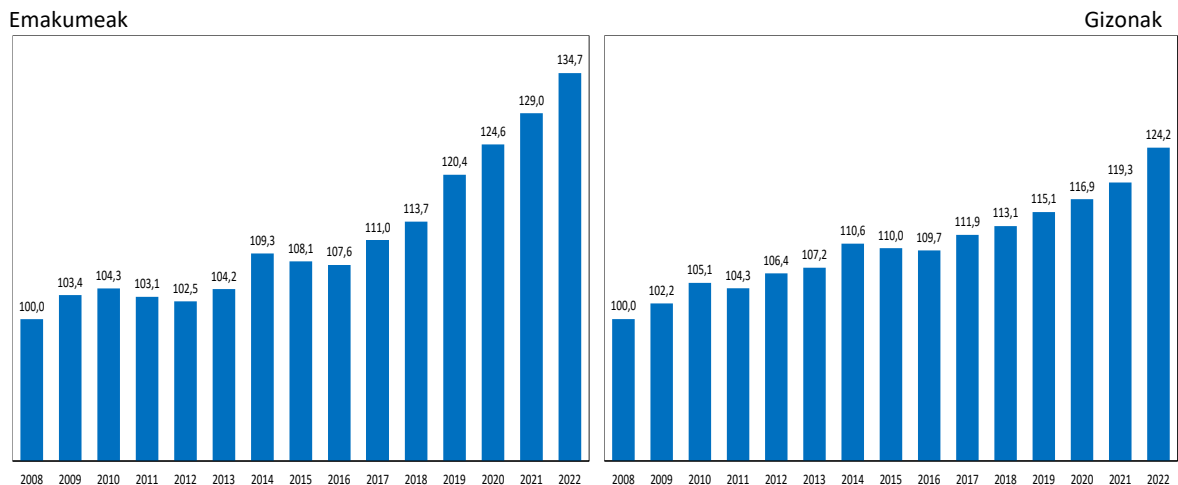

Iturria: AMECO-Eustat.

Soldata desberdintasuna murriztea

Soldatei buruzko estatistikak nolabaiteko atzerapenarekin argitaratzen dira. Horregatik, txosten hau idazterakoan 2008-2022 aldiko informazio zehatza baino ez dugu, INEk soldaten egiturari buruzko inkestan argitaratua. Estatistika eragiketa horren arabera, batez besteko soldata %4,0 igo zen 2022an, hau da, aldi osoko igoerarik handiena jaso zen. Horri esker, 2022ko batez besteko soldata nominala 2008. urtean izandakoa baino %26,5 handiagoa zen. Urte horretan hasi zen estatistika-serie hori eta Atzeraldi Handia izenez ezagutzen den finantza krisia urte horretan bertan hasi zen. Soldata arrakalaren bilakaera eta denboran zehar izan duen zuzenketa aztertzeko, adierazi behar da soldata igoera apur bat handiagoa izan zela emakumeentzat (%4,4) gizonentzat baino (%4,1), eta aipatutako aldi osoko hazkunde metatuan emakumeen batez besteko soldata %34,7 igo dela, eta gizonena, berriz, %24,2. Igoeren desberdintasun horri esker, soldata arrakala %11,0 inguru murriztu da, geroago zehaztuko den bezala.

Batez besteko soldataren bilakaera Euskadin. 2008. urtea=100
37. irudia

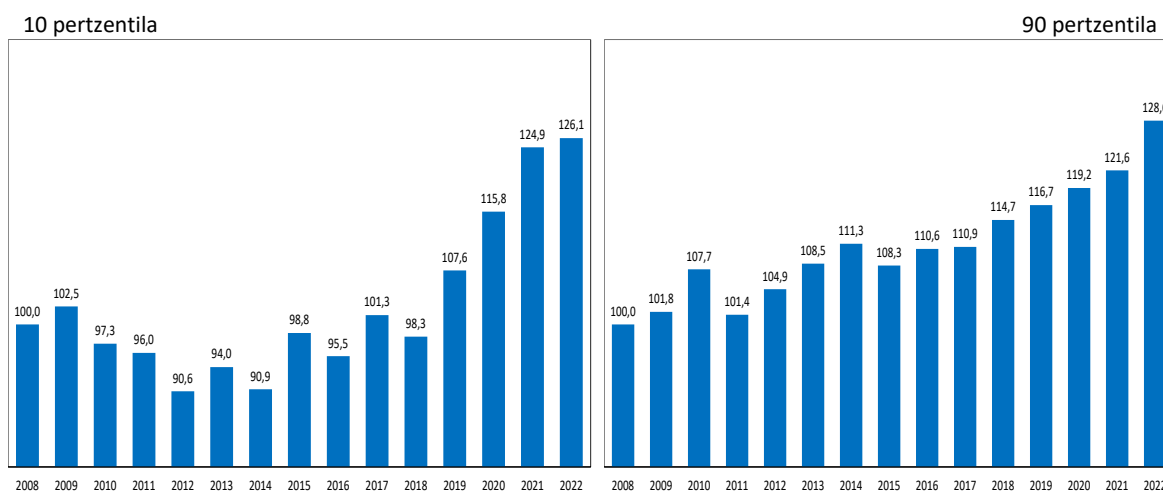

Iturria: INE. Soldaten egitura.

Aldi horretan metatutako soldataren igoerak portaera diferentziala du muturreko pertzentiletan. Hain zuzen ere, bada, 10 pertzentilak, hau da, soldata apalena duen %10ak, ia ez zuen inolako

hobekuntzarik izan 2008-2018 aldian, eta beraren batez besteko soldata aurreko hamarkada batekoa baino pixka bat txikiagoa izan zen. Hala ere, data horretatik aurrera, neurri handi batean lanbide arteko gutxieneko soldataren (LGS) igoera handiei esker, 2022ra arte metatutako igoera (%26,1) ia ekonomia osoaren (%26,5) parekoa izatera iritsi zen. Beste aldetik, 90 pertzentilak, soldata altuenak dituen %10 barne hartzen duen taldeak, bilakaera linealagoa izan du, eta 2008ko datua baino %28,6 handiagoa jaso zuen 2022an. Aipatzekoa da, halaber, LGSaren bidezko esku hartzeak ez diela onura bera ekarri soldata tarte guztiei, eta, beraz, beheko kuartilak, hau da, soldata baxuagoak dituen %25ak, batez besteko soldata %20,0 baino ez du igoaldi osoan, eta goiko kuartilak, berriz, %29,0.

Soldataren bilakaera Euskadin. Pertzentilak. 2008. urtea=100
38. irudia

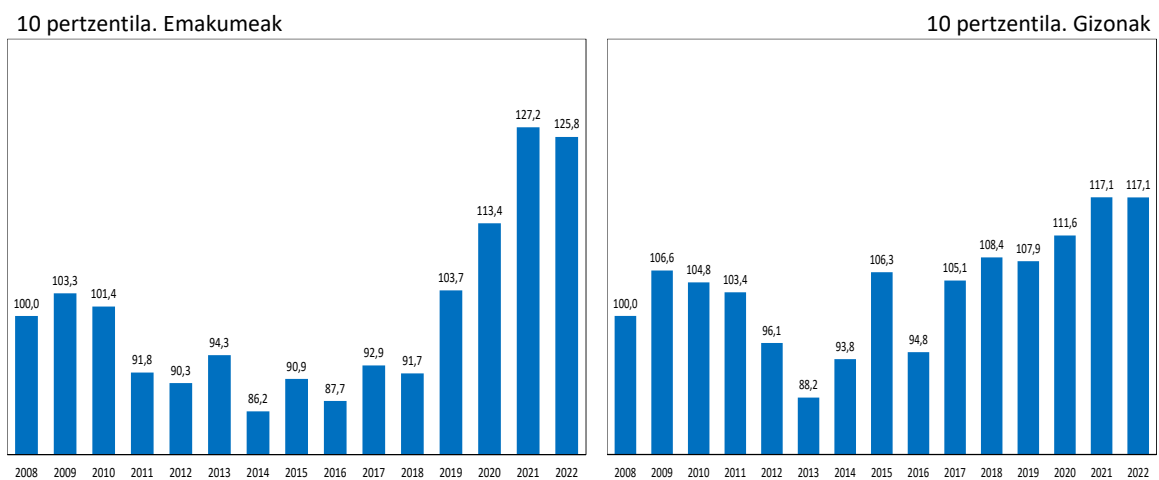

Iturria: INE. Soldaten egitura.

Generoaren ikuspegitik, LGSaren hobekuntzak onura handiagoa ekarri die soldata txikiagoak dituzten emakumeei. Zehazki, 2018ra arte, 10 pertzentileko emakumeen batez besteko soldata ez zen 2008koa baino handiagoa, %8,0 murriztu baitzen, eta pertzentil bereko gizonena, ordea, %8,4 handitu zen. Hala guztiz, data horretatik 2022ra bitartean hobekuntza nabarmena gertatu da bitaldeetan, baina bereziki emakumeen artean, dagoeneko 2008an baino %25,8 soldata handiagoa baitute. Hala eta guztiz ere, ekonomiaren batez bestekora iristen ez den igoera bat da, 2022an

portzentaje horretan izandako jaitsieraren ondoren. Pertzentil txikienean dauden gizonen kasuan, urte horretako batez besteko soldataren jaitsiera marjinala izan zen, eta 2008arekiko duten posizioa %17,1eko igoera baino ez da, hori ere hamalau urte horietako batez besteko igoera baino txikiagoa delarik. Beraz, jasotako soldatetan dagoen desberdintasuna zabaldu egin da. Kuartilen araberako azterketak ere adierazten du behekoak batez bestekoa baino bilakaera txarragoa izan duela, bai emakumeen kolektiboan (batez besteko soldata emakumeen batez besteko igoera baino lau puntu gutxiago igo zen), bai gizonenean (haien batez bestekoa baino zazpi puntu gutxiago handitu da).

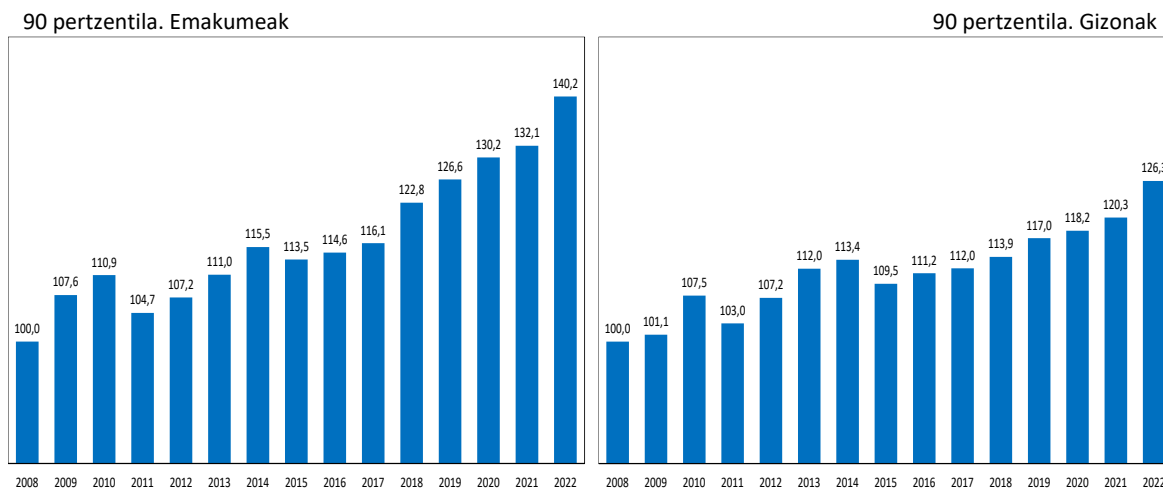
Soldataren bilakaera Euskadin. 10 pertzentila. 2008. urtea=100
39. irudia

Iturria: INE. Soldaten egitura.

Espektoaren beste muturrean, 90 pertzentileko emakumeek eta gizonak igoera nabarmenak eskuratu zituzten. Emakumeen kasuan, igoera gehikuntza %40,2 izan da aldi osoan, batez bestekoaren gainetik; gizonen kasuan, berriz, %26,3 izan da, batez bestekoa baino puntu pare bat gehiago. Deigarria da talde horiek 2022. urtean lortu zuten igoera handia, %6,1ekoa izan baitzen emakumeen kasuan eta %5,0koa, berriz, gizonen kasuan, guztizkoaren batez besteko %4,0aren gainetik.

**Soldataren bilakaera Euskadin. 90. pertzentila. 2008. urtea=100
40. irudia**

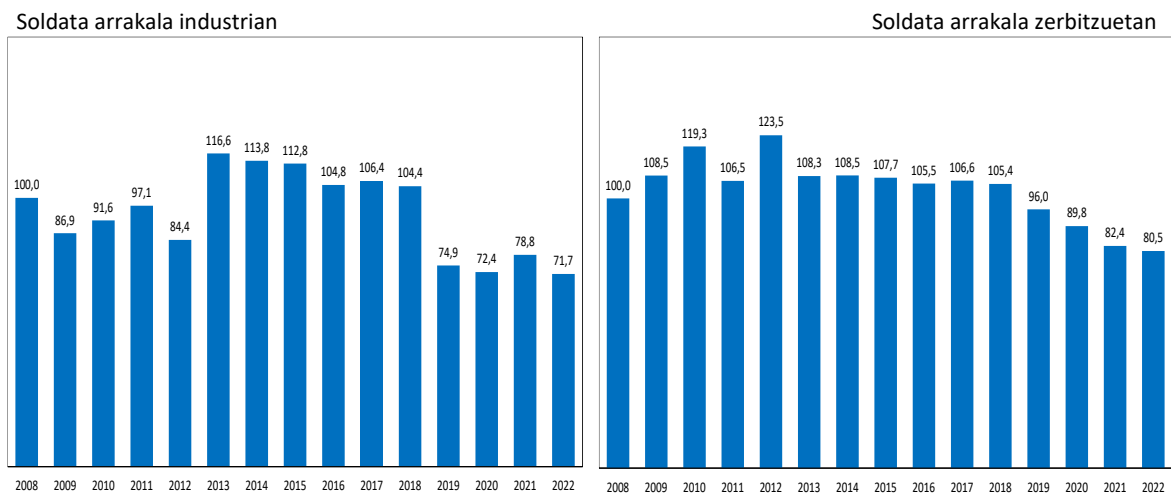
Iturria: INE. Soldaten egitura.

Aurreko paragrafoetan aipatu diren soldaten bilakaeren ondorioz, soldata arrakala murriztu egin da 2008tik. Izan ere, urte hartan, emakume baten batez besteko soldata 21.766 eurokoa izan zen, eta gizon batena, berriz, 28.264 eurokoa. Beraz, bien arteko diferentzia 6.498 euro ziren. Hamalau urte geroago, soldatak 29.315 eurokoak eta 35.096 eurokoak izan ziren, bien artean 5.781 euroko aldea zegoela. Beraz, hasierako arrakala %11,0 murriztu da urte hauetan, baina garrantzitsua izaten jarraitzen du. Interesgarria da ekonomiaren bi sektore nagusien portaera aztertzea. Bi kasuetan, 2008 eta 2018 artean soldata arrakala handitu egin zen, eta data horretatik aurrera murriztu zen nabarmen. Industrian, arrakalaren murrizketa 2019an iritsi zen, eta urte horretan 2008ko mailatik 25 puntu beherago kokatu zen, baina hurrengo urteetan ez du ia jarraipenik izan. Bestalde, zerbitzuetan prozesua jarraituagoa izan da, eta argitaratutako azken urtean arrakala ia %20 murriztu zen.

Adin taldeen arabera soldata arrakalaren azterketak emaitza deigarria uzten du; izan ere, murrizketa tarte gazteenetan soilik kontzentratu da, eta adin handiagokoetan, berriz, soldata diferentzia hori areagotu da. Nolabait, badirudi belaunaldi berriak berdintasuneko baldintzetan sartzen ari direla lan merkatuan, nahiz eta denborarekin desberdintasunak sortzen diren eta horrek

emakumeak zigortzen dituen. Bereziki, amatasuna eta familia zaintza dira desberdintasun hori azaltzen duten arrazoi batzuk.

Soldata arrakalaren bilakaera sektore ekonomikoaren arabera. 2008. urtea=100
41. irudia

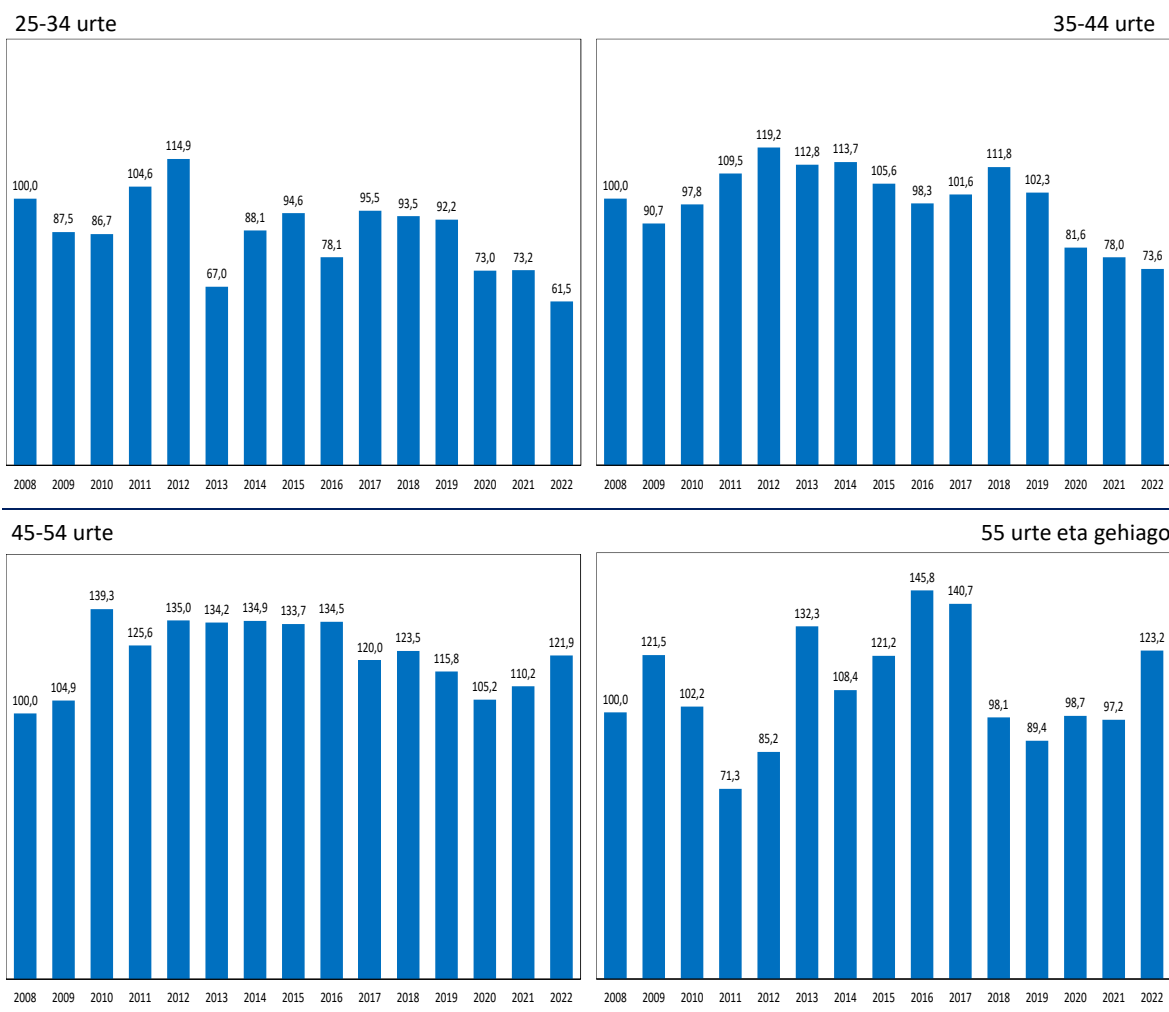
Iturria: INE. Soldaten egitura.

Zehatzago adierazita, 2008an 25-34 urteko adin taldean zegoen soldata arrakala %40 inguru murriztu da azken hamalau urte horietan, baina oraindik 3.128 eurokoa da urte oso batean. Beste aldetik, 35-44 urteko adin taldean ere arrakalaren murrizketa oso esanguratsua izan da, %26tik gorakoa. Hortik aurrera, soldata arrakala handitu egin da. 45-54 urtekoen taldean, hasierako soldata aldea %20 baino gehiago handitu da, nahiz eta bi kolektiboetaz batez besteko soldata %21,5 igo zaien aldi horretan. Igoera berdinaren ondorioz, hasierako aldea ehuneko horretan bertan handitu da. Azkenik, 55 urteko eta gehiagoko tartean, 7.222 euroko aldea dago orain, 2008an baino %23,2 gehiago.

Soldata arrakala azaltzeko arrazoi nagusietako bat sexu bakoitzak lan merkatuan parte hartzeko duen dedikazio desberdina da. Lan merkatuaren estatistikek adierazten dute lanaldi partzialeko enpleguaren erabilera nabarmen handiagoa dela emakumeen artean. Izan ere, BAIren arabera, 2022an lan ordaindua zuten EAEko emakumeen %24,6k lanaldi partzialean egiten zuen lan hori, eta

gizonen artean, berriz, %8,0k baino ez. INEK soldatei buruz egiten duen estatistikak adierazten du lan egindako ordu bakoitzeko aldeek soldata arrakalaren zati txiki bat baino ez dutela azaltzen. Hala, 2022an, emakumeen orduko soldata 15,01 eurokoa izan zen; gizonena, berriz, 16,01 eurokoa. Hau da, euro bateko aldea lan egindako ordu bakoitzeko. Lanaldi osoko urteko lanaldia hartuta, gehienez 1.826 ordukoa, arrazoi horrengatik justifikatutako soldata arrakala tamaina horretakoa izango litzateke. Gainerakoa emakumeek duten batez besteko lanaldi laburragoak azaltzen du.

Soldata arrakalaren bilakaera adinaren arabera. 2008. urtea=100
42. irudia

Iturria: INE. Soldaten egitura.

Lan egindako ordu bakoitzeko batez besteko irabazia eta sektore ekonomikoa
26. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	Bi sexuak	Emakumeak	Gizonak	Arrakala
Guztira	15,56	15,01	16,01	-1,00
Industria	16,48	15,28	16,73	-1,45
Zerbitzuak	15,39	15,00	15,91	-0,91

Iturria: INE. Soldaten egitura.

Aurreko taulak agerian uzten du industriako soldata, batez beste, zerbitzuetakoa baino handiagoa dela. Horregatik, emakumeak sektore horretan sartzera gonbidatzen dira, sektore horretan ordezkari txikia baitute. Hala ere, INEren datuek iradokitzen dute orduko arrakala handiagoa dela industrian, hain zuzen ere (1,45 euroko aldea lan egindako ordu bakoitzeko), eta zerbitzuen ordainsaria zertxobait berdintsuagoa dela. Gainera, emakume batentzat, industrian lan egiteak, zerbitzuetan lan egiteak baino askoz ere hobekuntza txikiagoa dakar gizonek batez beste lortzen dutena baino (28 zentimo eta 82 zentimo, hurrenez hurren).

Soldata arrakalaren jatorriari heltzeko beste modu bat genero bakoitzak egiten dituen lanbideak dira. Hurrengo taulan azaltzen denez, emakumeek, batez ere, lau lanbide taldetan kontzentratzen dute beren lan jarduera, eta horietako batzuek batez bestekoa baino askoz ordainsari txikiagoa izaten dute. Hala, nabarmentzekoa da oinarriko lanbideen taldean duen parte hartzea, soldatarik txikiak baititu eta, gainera, taulan jasotako okupazio guztien artean soldata-arrakala handiena baitu. Ordainsari txikiak duen beste lanbideetako bat jatetxeetako eta merkataritzako langileak biltzen dituen da; besteak beste, enplegua duten lau emakumetik bat jarduera horietan aritzen baita eta oso soldata arrakala handia du.

Administrazioko enpleguan ere emakumeen kontzentrazio handia dago, gizonek dutenarekin alderatuta. Okupazio hori batez bestekoaren azpitik dago, baina lehen aipatutako beste biak baino askoz gorago. Aitzitik, lan tekniko, zientifiko eta intelektualetan lan egiten duten emakumeen ehunekoa, ordainsari handiarekin, gizonena baino askoz handiagoa da, eta soldata arraila ere esanguratsua bada ere, batez bestekoa baino zertxobait txikiagoa da. Azkenik, zuzendaritza eta gerentzia postuetan emakumeen ordezkari txikiak gizonena baino nabarmen txikiagoa da. Eta lanpostu horietan dira soldata handienak. Hala ere, talde horretan ere soldata-arraila oso garrantzitsua da.

Enpleguaren egitura eta batez besteko irabazia okupazioaren arabera
27. taula

Urte arteko aldakuntza tasak	Enpleguaren egitura		Batez besteko irabazia		
	Emakumeak	Gizonak	Emakumeak	Gizonak	Arrakala
Lanbide guztiak	100,0	100,0	29.315	35.096	-5.781
Zuzendariak eta kudeatzaileak	2,9	5,2	58.103	68.971	-10.868
Teknikari eta prof. zientifiko eta intelektualak	28,9	17,6	42.944	48.234	-5.290
Teknikariak; laguntza profesionalak	9,9	16,6	31.535	39.836	-8.301
Kontabilitateko langileak, administrariak eta bulegoko beste langile batzuk	15,9	6,5	27.572	31.018	-3.446
Jatetxe arloko langileak, pertsonalak, babeseakoak eta saltzaileak	25,6	12,9	19.344	27.785	-8.441
Artisauak eta manufakturetako eta eraikuntzako langile kualifikatuak	1,8	17,9	24.363	30.324	-5.961
Instalazio eta makineria operadoreak eta muntatzaileak	3,2	16,3	27.724	33.166	-5.442
Oinarrizko lanbideak	11,2	5,5	16.313	25.325	-9.012

Iturria: INE. EPA eta soldata-egituraren inkesta.